

4.¹⁹⁸⁸ 100.^{ÅRG.}

Løssalg kr. 20

OLAV

Magnus Røger, s. 3

Niels Stensen — vår nye nordiske helgen

Intervju med biskop Gerhard Schwenzer, s. 9

Pavebesøket tar form

Johannes Salminen, s. 12

Georgisk vår

Verdifull hjelp for bibellesere, s. 14

Konkordans til Det nye testamentet

Over 400.000 underskriver, s. 16

Krav om religionsfrihet i Tsjekkoslovakia

Unni Klepper Joynt, s. 20

Ingen Josef, takk!

ST. OLAV

Apropos abortstriden:

Bønn for det ufødte liv

*Vi takker deg, Gud, og lovpriser deg for livets gave.
Vekk i oss respekten for alt liv, født eller ufødt.
Se med barmhjertighet til alle kvinner
som blir presset til å søke abort.
Gi dem mot til å finne andre løsninger
og gi oss evne til å hjelpe dem.
Skjenk visdom til våre myndigheter
i deres arbeid med våre lover,
og gi oss alle mot og håp i livets kriser.*

Oversatt fra engelsk

NIELS STENSEN — VÅR NYE NORDISKE HELGEN

av
Magnus Røger

3

Den 23. oktober i år blir den danske vitenskapsmann, konvertitt og biskop *Niels Stensen* (1638 – 1686) saligkåret i Roma. Det er første gang siden Reformasjonen at en katolikk fra Norden saligkåres.

«Niels Stensens hellighet vokste frem i et liv viet til vitenskapen, og saligkåringen hedrer både Norden og naturvitenskapene,» skriver *Magnus Røger*, selv lege, i denne artikkelen som gir en oversikt over livsløpet til vår nye nordiske helgen som «både var en av 1600-tallets store vitenskapsmenn og en stor kristen personlighet». En senere artikkel vil gå nærmere inn på vitenskapsmannen Stensen og «hans anatomiske bragder».

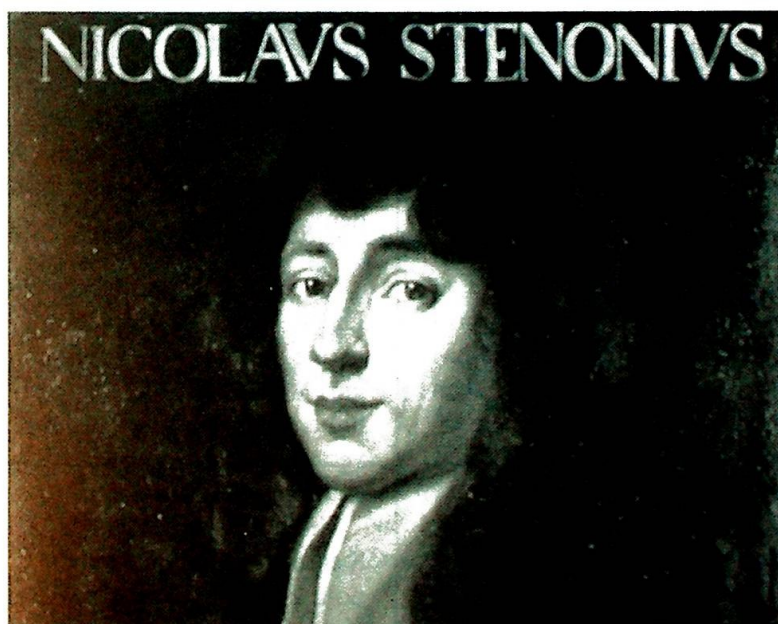
Niels Stensen ble født nyttårsdag 1638 i kong Christian IVs København. Hans far var gullsmed, og familien bodde like ved Rundetårn. Tre år tidligere ble Peder Schumacher, som skulle komme til å bli den store statsmann Grev Griffenfeld, født i nabogaten.

Niels Stensen ble immatrikulert ved Københavns universitet i 1656 og studerte medisin, naturvitenskap, klassiske språk og matematikk. Noen uker etter at Stensen ble immatrikulert, ledet den anerkjente anatom Thomas Bartholin disseksjonen av en henrettet forbryter som viste seg å ha bare 11 ribben på den ene siden: et funn som gav opphav til en livlig diskusjon om Adams ribber etter skapelsen av Eva!

Chaos-manuskriptet

Vi vet atskillig om Niels Stensens interesser under studietiden i København gjennom det såkalte «Chaos»-manuskript han skrev i 1659, 21 år gammel. Det er et 90 siders manuskript med sitater vesentlig på latin fra nesten 100 vitenskapelige verker. I tillegg inneholder manuskriptet personlige tanker og religiøse refleksjoner. Stensen var i hele sitt liv interessert i geometri og krystaller, og man finner her tegninger av snøkrystaller. I sitt studium søker han Gud: «Man synder mot Guds storhet når man ikke vil undersøke naturens egne verker, man går derved glipp av det deilige syn av Guds undergjerninger.»

Vi får i manuskriptet også et levende inntrykk fra et studentmøte hvor man har diskutert om hav-is

---

Portrett av Niels Stensen i Uffizi Galleriet i Firenze — regnes som autentisk.

Ny leder for Midt-Norge

Sogneprest Georg Müller i Trondheim er av Vatikanet utnevnt til «apostolisk administrator» for Trondheim Stift og overtar etter biskop Gerhard Schwenzer som kirkelig leder i Midt-Norge. Müller har vært biskopens generalvikar siden 1984 og er 36 år gammel.

Georg Müller kommer fra en liten landsby nær Koblenz i Vest-Tyskland og har vært i Norge, nærmere bestemt Trondheim, siden 1981. Han tilhører samme orden som biskop Schwenzer, Picpus-ordenen, og det var biskop Schwenzer som oppfordret pater Müller til å komme til Norge.

ADRESSEAVISEN

Misnøye med Vestens teologi

Tradisjonell vestlig teologi er «for spekulativ og skolastisk» for Afrika, sa hjelpebiskop Tshibangu Tshishiku fra Kinshasa i Zaire nylig i et intervju med Vatikanradioen. En afrikansk teologi som bygger på afrikansk spiritualitet og låner fra latin-amerikansk frigjøringssteologi, er i ferd med å utvikle seg. «Nesten alle godtar

4

inneholder salt, og hvorfor spøkelses sees så sjelden: Er det fordi de døde gravlegges for dypt, eller er ikke solvarmen kraftig nok?

Anatomiske oppdagelser

I 1660 reiste Niels Stensen til Amsterdam for å fortsette sine studier. Kort tid etter sin ankomst der gjorde han sin første anatomiske oppdagelse da han fant ørespyttkjertelens utførselsgang, som siden fikk navnet Ductus Stenonianus etter ham. Imidlertid var han ikke fornøyd med sitt opphold i Amsterdam og reiste derfor etter noen måneder videre til Leiden hvor han skrev seg inn ved byens berømte universitet. Leiden gav Stensen de arbeidsforholdene han ønsket, og etter 18 måneder hadde han publisert 2 banebrytende avhandlinger om kjertlene og deres funksjon. Inntil da visste man ikke at kjertlene produserte noe, man tilla dem trivielle funksjoner som å fylle ut tomrom eller fungere som støttevev for andre organer. Niels Stensen var den første som demonstrerte kjertlenes funksjon som utskillere av sekreter. Han viste for eksempel at tårene kommer fra tårekjertlene og ikke fra hjernen som man til da hadde trodd, og han forklarte tårenes betydning for å holde øynene fuktige og dermed sikre deres frie bevegelse.

Året etter, i 1665, publiserte Stensen et nytt fremragende anatomisk verk hvor han som den første i historien fastslo at hjertet er en muskel. Senere samme år holdt han i Paris en berømt forelesning om hjernens anatomi som så ble utgitt. For første gang

ble hjernen, dette ypperste av organer, gjenstand for en fullstendig vitenskapelig tilnærming, upåvirket av filosofi og spekulasjon. Stensen erkjente at anatomien ennå ikke hadde nådd et utviklingstrinn som muliggjorde en fullgod kartlegging av hjernen.

Geologiske landevinninger

Den 27 år gamle Niels Stensen hadde vunnet internasjonal berømmelse for sine anatomiske oppdagelser, og storkertug Ferdinand II av Toscana inviterte ham til Firenze for å fortsette de anatomiske undersøkelser der. Stensen ankom Firenze sommeren 1666. Da fiskere senere samme år fanget en kjempehai utenfor Livorno, ble dens hode fraktet til Firenze for at Niels Stensen skulle få studere det.

På Stensens tid var det stor interesse for noen små, tungeformede steiner, *glossopetrae*, som var funnet på Malta. Man mente at disse stenene hadde helbredende egenskaper, visstnok fordi apostelen Paulus hadde vært skibbruddet på Malta under sin reise som fange til Roma (Ap. gj. 27–28). Det er illustrerende for datidens interesse for disse stenene at Thomas Bartholin, Københavns professor i medisin, hadde reist til Malta i 1643 og bragt med seg hjem noen eksemplarer. Niels Stensen kjente således disse stenene fra Bartholins samling.

Under arbeidet med haihodet oppdaget Stensen at haiens tenner var til forveksling lik stenene fra Malta. Var *glossopetrae* forstenede haitenner? I så fall måtte Malta en gang ha ligget

under havet. Dette var revolusjonerende tanker i en tid hvor man ikke hadde noen klar forståelse av hva fossiler var, og hvor det ikke fantes noen geologisk vitenskap.

Stensen gikk i gang med systematiske undersøkelser av jordbunnen og av fossiler, og i 1669 utgav han det geologiske pionerarbeidet «De solido intra solidum». Verket er på 76 sider og omhandler Stensens iakttagelser og slutninger om fossiler og om jordskorpen og dens utviklingshistorie. Niels Stensen kan regnes som grunnlegger både av den delen av geologien som studerer fossiler, paleontologien, og av den dynamiske geologi som søker å avdekke de krefter i jordskorpen som har gitt den dens nåværende form.

«De Solido» omhandler også bergkrystaller, og Stensen har her gitt viktige bidrag til nok en vitenskap, krystallografien. Stensen oppdaget prinsippene for kantvinklenes uforanderlighet og krystallets vekst, og får æren for loven om vinklenes konstans selv om han ikke direkte postulerte den.

Konversjon i Firenze

Da Niels Stensen utgav «De Solido», hadde han gjennomgått en dyp religiøs utvikling. Han var oppdratt i luthersk tro og tradisjon, men konverterte til katolisismen i 1667 under sitt opphold i Firenze.

Veien til Moderkirken gikk for Stensens vedkommende ikke gjennom konfesjonelle diskusjoner, men gjennom møtet med katolsk preget liv.

frigjøringsteologien — særlig har den fotfeste i det sørlige Afrika der apartheid gjør spørsmålet om frigjøring svært brennbart», sa biskopen.

Kjennskap til afrikansk antropologi, til de tradisjonelle afrikanske religioner og de sosiale og kulturelle forhold i dagens Afrika er av avgjørende betydning for utviklingen av afrikansk teologi, frem-

holdt biskop Tshishiku. Han tilføyde at afrikanere ikke føler seg hjemme i tradisjonell vestlig teologi fordi den er for spekulativ og for avhengig av Vestens filosofiske begrepsapparat. Afrikanere foretrekker heller en metodologi som «tar utgangspunkt i mer globale begreper» og «er mer induktiv».

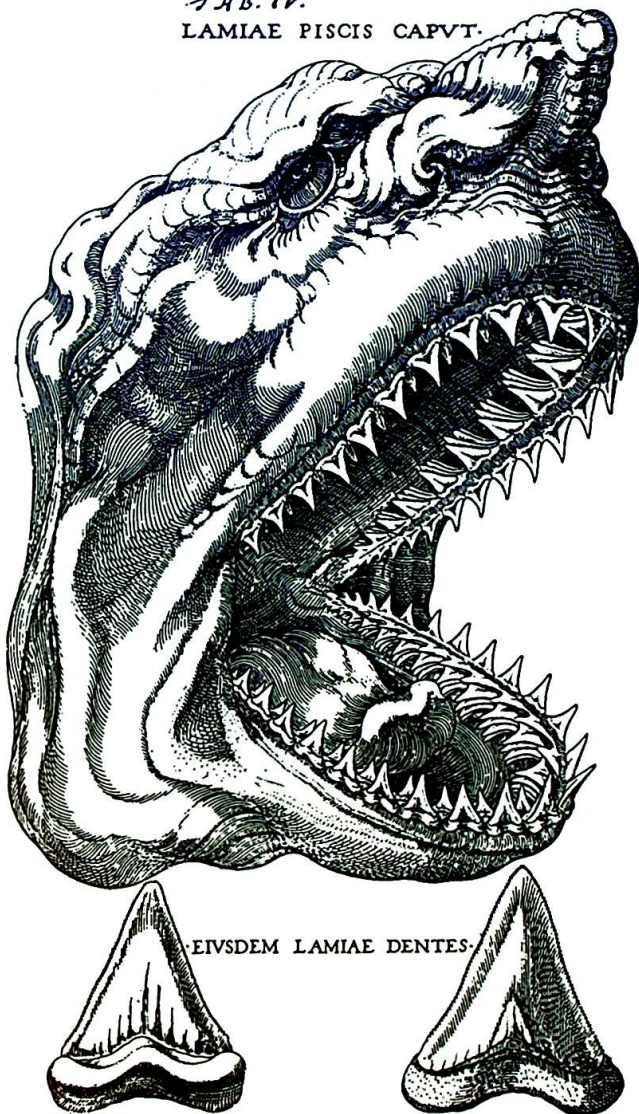
Nytt katolsk universitet i Japan

1 april i år blir Japans 12. katolske universitet åpnet i Ehime-området. Dominikanerne, som allerede driver et seminar for 100 kvinnelige studenter i Emihe, har fått undervisningsministerens tillatelse til å drive det nye universitetet, som skal konsentrere seg om undervisning i sosialvitenskap. Av Japans 120 millioner innbyggere er ca. 1,3 millioner kristne, ca. 387.000 av dem er katolikker.

KATOLSK ORIENTERING

5

TAB. IV.
LAMIAE PISCIS CAPVT.

EIVSDEM LAMIAE DENTES.

«Niels Stensens egen tegning av haihodet som viser likheten mellom haienner og fossile glossopetrae.» Fra boken: Nicolaus Steno av Jacob E. Poulsen og Egill Snorrason.

Han iakttok med fordomsfri og varm interesse alle de mennesker han møtte som virkelig tok sin kristne tro på alvor og levde hva Stensen oppfattet som et ekte kristent liv, og i Italia ble han betatt av å møte så mange institusjoner for velgjørenhet. Som naturvitenskapsmann lot han seg ikke imponere av teorier og påstander. «Praksis er mer veltalende enn ord», sa han.

På sin vei til Firenze i 1666 ankom Stensen Livorno med båt, og hans første møte med Italia skulle komme til å gripe ham sterkt. Det var Kristi legemsfest, og Stensen overvar prosessjonen gjennom byens gater. Han kunne ikke løsrive seg fra det betagende skue, og et spørsmål reiste seg i ham: «Hvis dette som de troende kaller en hostie, kun er et stykke brød, er de som kneler i støvet for den, dårer. Men er den virkelig Kristi legeme, hvorfor kneler da ikke jeg sammen med de andre?» Han følte at han måtte komme til klarhet i dette spørsmålet, og hengav seg til teologiske studier for systematisk å kunne sammenligne katolisismen og protestantismen.

Omgangen med velutdannede katolikker i Firenze var også av betydning, men vendepunktet kom 2. november (Alle sjelers dag) 1667 da han hadde en indre, religiøs opplevelse hvor han følte Guds direkte inngripen for å overbevise ham om den katolske kirkes sannhet. For Niels Stensen var denne opplevelsen en åpenbaring av samme karakter som en vitenskapelig oppdagelse. Noen få dager senere ble han opptatt i den katolske kirke.

Er forskerne dumme – eller utmattet?

«Det er brutalt å si at forskere er dummere enn folk flest, men det er de. De mister sansen for dimensjonene og makter ikke å se det hele i en større sammenheng». Det er Adresseavisen som refererer denne saftige uttalelsen av professor

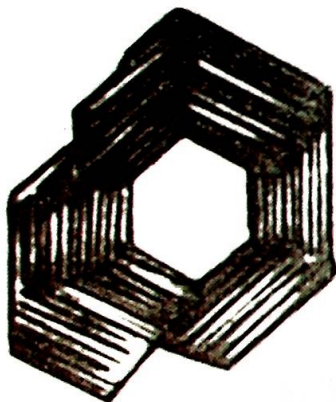
Jacob Jervell fra et møte i Studentersamfunnet i Trondheim.

Bioteknologi og geneforskning var tema for møtet, der også Anton Brøgger, professor i genetik og forskningssjef ved Radiumhospitalet, var innleder. Han mente at forskerne er blitt utmattet av de etiske debattene som – ifølge Brøgger – har dvelt ved farer som ikke er reelle.

Vi har lånt jorden av våre barnebarn!

«Å dele i troskap og rettferdighet de begrensede ressursene med den framtidige menneskeheten – det bør inngå i vår tids grunnholdning.» Det er jesuitten Erwin Bischofberger som skriver dette i en artikkel gjengitt i Folkevett. Bischofberger er for tiden hogskolelektor i medisinsk etikk i Uppsala.

6

Niels Stensens egen tegning av prinsippene for vinklenes uforanderlighet under krystallets vekst. Fra boken Nicolaus Steno.

Anatomicus regius i København

I desember 1671 fikk Niels Stensen beskjed om at kong Christian V ønsket ham hjem for å undervise i anatomi. Københavns universitet var bra bemannet med kvalifiserte lærere, men på anatomiens område var man ikke så godt hjulpet. Det var derfor ikke så rart at mange tanker gikk til Firenze hvor en av deres egne, Niels Stensen, levde i ære og berømmelse. Danskekongens nære rådgiver, Grev Griffenfeld, som senere skulle komme til å måtte sitte så mange år fengslet på Munkholmen utenfor Trondheim, fikk kongelige garantier for at Stensen skulle få praktisere sin katolske tro i fred, og i 1672 vendte Stensen hjem.

Som katolikk kunne Stensen ikke bli ansatt ved Universitetet, men ble istedet kongelig anatom, *anatomicus*

regius. Griffenfeld, som var en ivrig forkjemper for religiøs toleranse, ble Stensens velgjører og fremskaffet blant annet et reinsdyr og en bjørn til disseksjon.

I januar 1673 startet Stensen disseksjonen av liket etter en kvinne i Københavns *Theatrum anatomicum*, og i sin berømte tale herfra uttalte han de udødelige ordene som illustrerer hvilken harmoni det for ham var mellom tro og viten: «Skjønt er det vi ser, skjønnere er det vi vet, men skjønnest er det vi ikke fatter.»

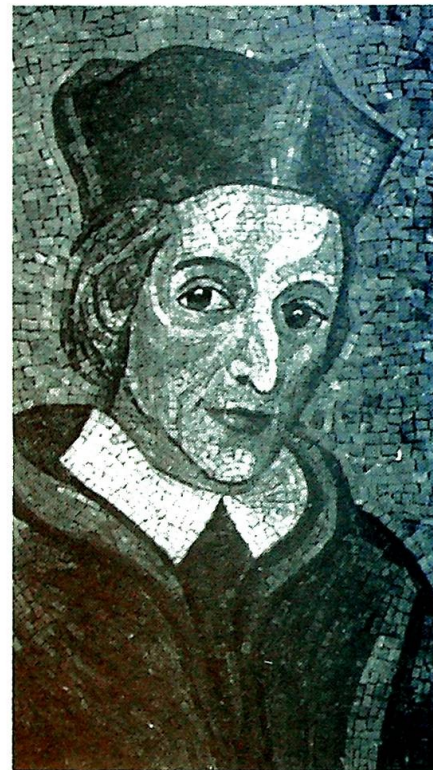
Prest og sjelesørger

I 1674 vendte Stensen tilbake til Firenze. Nå var bevisstheten om et apostolisk kall blitt så sterk at han forberedte seg til å bli prest. Han avla løftene om lydighet, kyskheter og fattigdom og feiret sin første messe Påskedag 1675.

Stensen gikk så helhjertet inn for prestegjæringen at han oppgav sin vitenskapelige karriere. Dette hadde ikke vært nødvendig hvis han ikke hadde villet det selv, for mange av hans samtidige var både vitenskapsmenn og prester. Men Niels Stensen ville være sjelesørger. To år etter Stensens prestevielse skrev Firenzes kardinal Nerli at Stensen hadde nådd en høy grad av kristen fullkommenhet: «En bønnens mann, stadig i pakt med Gud, helt selvforglemmende og oppfylt av kjærlighet til sine medmennesker, især de syke og fangene.»

Biskop av Titiopolis

Hertugen av det protestantiske Hannover, Johann Friedrich, hadde kon-

Niels Stensen – mosaikk av Anna-Louise Heigl-Leichhauer.

vertert til den katolske kirke, og han bad Paven om å få Niels Stensen som ny biskop. Den 16. september 1677 ble Stensen bispeviet i Roma som Danmarks første katolske biskop etter Reformasjonen. Han ble titulærbiskop av Titiopolis og apostolisk vikar for Danmark – Norge og det protestantiske Hannover og Hamburg.

Apostoliske vikarer er biskoper i områder uten noe bispesete. De utnevnes til titulærbiskoper av tidligere, ofte oldkirkelige bispeseter som det ikke lengre er mulig å besitte. Titiopo-

Vår etiske modell bør være en kosmosentrisk etikk, sier Bischofberger, som i en årrekke har vært opptatt av konflikter mellom økonomiske interesser og økologiske krav.

«Vi har lånt jorden av våre barnebarn... Det er hele virkeligheten, også den uorganiske, som utgjør grunnlaget for vår og framtidige generasjoners livsmuligheter, og som vi derfor må slå vakt om».

Fra Petter Dass til pop-musikk

«Mennesker og milepæler» lyder tittelen til Lars Roar Langslets nye bok, der den tidligere kulturminister har foretatt et utvalg fra sine mange innvielses- og jubileumstaler.

Som «forsvar» for boka siterer forfatteren universitetslærer Jacob Rostad, som i sin tid underviste i retorikk. Representanten for dette gamle universitetsfag mente

nemlig at jubileumstaler «ikke uden undtagelse ere at forkaste: de kunde paa en uskyldig maade fornøye og underholde sindet.»

Det er stor spennvidde over Langslets jubileumstaler: her får såvel 1600-tallsdikteren Petter Dass som pop-gruppen a-ha og billedkunstneren Anne-Lise Knoff sin velfortjente hyllest.

ARBEIDERBLADET

7

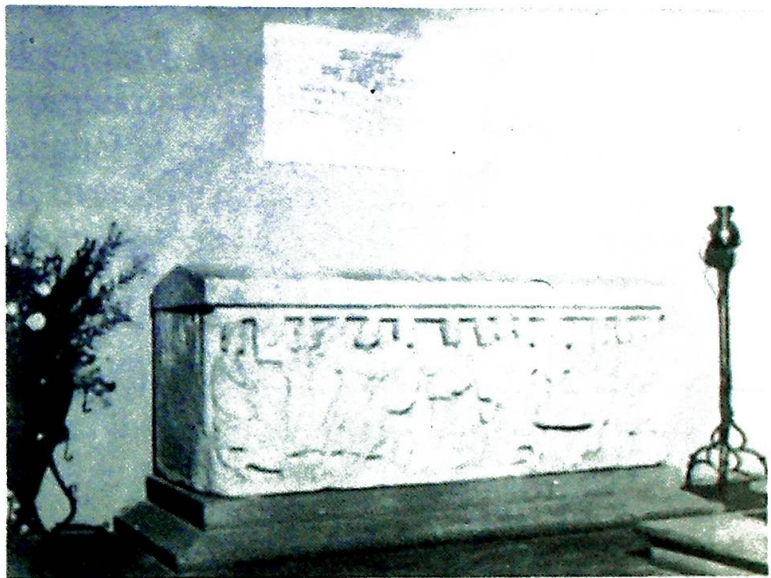
lis var et bispedømme i Lilleasia som senere var gått tapt til Islam.

Oppholdet i Hannover tok slutt da hertug Johann Friedrich døde i 1679: Den nye hertug var protestant. Stensen ble da en periode hjelpebiskop i det katolske Münster, men fra 1683 var han i Hamburg. I 1685 avla han et kort besøk i København hvor han i hemmelighet forrettet konfirmasjon. Det skulle gå 200 år før noen katolsk biskop igjen kunne meddele konfirmasjonens sakrament i Danmark.

Evangelisk fattigdom

Som biskop opptrådte Niels Stensen ikke med en kirkefyrstes glans, men med en apostels armød. Han så på fattigdom som et privilegium, og gav bort det meste av det han tjente. Hedersgaver beholdt han aldri selv, men brukte dem til fordel for vanskelig stilte. Da han ikke hadde mer å gi bort, solgte han sitt bispekors og sin ring for å hjelpe andre. Han mente at det ikke var noen skam for en apostolisk vikar å leve av almisser. Og fordi han ikke selv eide annet enn det han stod og gikk i, kunne han med desto større frimodighet be om en almisse til andre.

Stensens streben etter kristen fullkommenhet gjorde et dypt inntrykk på alle som møtte ham. Han levde et ytterst asketisk liv blottet for alle livets bekvemmeligheter. Mens andre syntes han gjorde for mye, pintes han selv med en følelse av å gjøre for lite. Mennesker som kjente Niels Stensen, oppfattet ham som en hellig mann. Professor i medisin i Kiel, J. N. Pechlin, som var protestant og skuffet

Niels Stensens sarkofag i San Lorenzo-kirken i Firenze. Fra boken Nicolaus Steno.

over Stensens konversjon, skrev: «Likevel ble mannens hellighet ved å stråle i hans liv. Samtalene med ham og de brev han et par ganger bæret meg med, vitnet helt igjennom om kjærlighet, tålmodighet og en vandel som består i Kristi etterfølgelse.»

Ettermåle

På slutten av sitt liv dro Niels Stensen til Schwerin (Øst-Tyskland) i håp om å kunne gjenopprette en katolsk menighet der. I sin levetid så han ingen resultater av sitt arbeid, og han døde 25. november 1686, 48 år gammel. Alt han etterlot seg, var et simpelt krusifiks, en slitt drakt, en gammel kappe, to skjorter av sekkelerret og noen små, slitte lommeterklær.

Storhertugen av Toscana sørget for

at Niels Stensens legeme ble ført til Firenze hvor han ble gravlagt i San Lorenzokirkens krypt. En tavle på veggen der forkynte: «Her hviler de jordiske levninger etter Niels Stensen, biskop av Titiopolis, en mann fylt av Gud. Danmark fødte ham i heresiet, Toscana for den sanne tro, Roma hedret ham med bispeverdigheten etter å ha prøvet hans dyder, Hannover lærte ham å kjenne som evangeliets dyktige forkynner, Schwerin mistet ham etter mye strev og lidelse for Kristus. Kirken sørger over ham. Firenze ville i det minste eie hans støv. I det Herrens år 1687.»

I 1953 ble de sparsomme restene av hans legeme bragt opp fra krypten og lagt i en antikk sarkofag i selve basilikaen med den samme inskripsjon over.

Gallupmoral?

– Løgn og fusk er vanlig i næringslivet og kan lønne seg på kort sikt. Det har vi sett mange eksempler på. Men vi kan ikke bygge en god, moderne bedriftskultur på løgn. Vi skal ha det høyt under taket, men vi må ha et gulv å stå på. Vi har erstattet

lovens steintavler med gallup-resultater. De ti bud er erstattet av gallupmoral, der flertallet bestemmer hva som er rett og galt. Vi må våge å si ifra også når flertallet mener noe annet – de kan jo ta feil, mener styreformann Terje Mikalsen i Norsk Data. VÅRT LAND

8

Niels Stensens bispesegl. Det viser et kors plantet i et hjerte. Ved avtrykk vil venstre hjertehalvdel bli større enn høyre. Det er anatomisk korrekt. Fra boken Nicolaus Steno.

Interessant er det å merke seg de ikke-katolske røsters vurdering av Niels Stensen. Et typisk eksempel er den kongelige kammerherre Jørgen Wichfeld (1865) som aldeles ikke sympatiserte med at Stensen «i en forholdsvis ung alder avsvor sine fedres tro og i mørk forsakelse av alle livets goder hengav seg i en fremmed kirkes tjeneste,» men som likevel utbryter: «Renere sjel vandret ikke på

jorden. Alt legemlig og jordisk var ham fremmed, vitenskapen og de høyere åndelige interesser var ham alt.»

Og den danske Stensen-biograf A. D. Jørgensen (1884): «Der er selve den apostoliske alders storhet som her trer oss i møte. Han hadde kristendommens forjettelse: Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdighet, for de skal mettes.»

Årsmøte i Katolsk Pedagogikklag

Det var god oppslutning fra medlemmene da Katolsk Pedagogikklag (stiftet januar 1987) holdt sitt årsmøte nylig. Årsrapporten beretter om vellykket studieuke sist sommer og velbesøkte medlemsmøter. Planene fremover innebærer bl.a. medlemsmøte 28. mai og sommerseminar – også i år på Peder-Balke-Senteret ved

Kan det nytte? – eller det omvendte perspektiv

«Som en dråpe i havet». Det er det vi gjerne sier når problemene virker alt for uoverkommelige. Kan det nytte? Det virker jo som om problemene bare øker: uansett hvor mange vi prøver å løse, blir de uløste stadig flere.

Når vi har begrensede ressurser, må vi derfor tenke på mest mulig effektiv bruk av dem. Hvor får vi mest for pengene? Hva er det som lønner seg?

Vi tenker slik når det gjelder behandling også: Hva gir best resultater? Hvem nytter det å hjelpe? Hvem er «motivert», slik at de virkelig satser selv?

«De lækre klienter», sier våre danske kolleger. Det er dem sosialapparatet gjerne satser på. Og vi må gi best mulig hjelp til dem som kan hjelpes ut av problemene. Men vi trenger samtidig å minne oss selv og hverandre om en annen sannhet:

I kirken skal den motsatte loven gjelde, sier våre danske venner i «Kirkens Korshær». De som de andre overser, skal stå i sentrum. De som ikke lenger har noe tro igjen – tro på at det nytter, at noe kan endre seg, at de er noe verdt.

Visst nytter det som ikke nytter! Vi er satt til å representere det omvendte perspektiv: Der man forlater de 99 som «lønner seg», for å satse på den éne som gikk seg bort.

Vi satser – enda det er en dråpe i havet. Men dråpen er et symbol. Et lite tegn på noe stort. Vi er satt til å representere Guds smil i verden, Guds nærvær. Da er ingenting nytteløst. Eller kanskje er det nettopp det nytteløse som nytter!

FRA BYMISJONÆREN:
«GENERALSEKRETÆRENS SPALTE» (AAGE
MÜLLER-NILSSEN)

Mjøsa – i uke 31. Tove Margrit Berget, Eva Knudtson og Karl Biehl står sammen om å lede seminaret.

Under årsmøtet ble Kristin Heffermehl gjenvalgt som leder og følgende ble valgt til styremedlemmer: Kirsten Wisløff Andrésen, Karl Biehl, Jarle Bygstad og Kristin Markussen. Varamedlemmer er Liv Hestenes og Kari Staal.

Erik Ruud vigslet til diakon

St. Olav Domkirke i Oslo var fullsatt da Erik Ruud SM ble vigslet til diakon av biskop Gerhard Shwenzer den 24. mars. I sin preken minnet biskopen om at ordet diakon, som kommer fra gresk, betyr tjener: Den som blir diakon, vier seg til et liv i tjeneste for andre, «kanskje er det derfor så få tar dette skrittet i dag?» spurte biskop Schwenzer.

For Erik Ruud er diakonvigselen et skritt på veien mot prestevigselen. «Arbeidet bl.a. i Stabekk menighet og med feringsundervisning har hjulpet meg til å se at det er den veien jeg skal forsøke å gå.» sier Erik, som siden høsten 1987 har studert i Osnabrück.

St. Olav ønsker til lykke og alt godt for de videre studier.

PAVEBESØKET TAR FORM

9

For litt over et år siden takket pave Johannes Paul II glad ja til en invitasjon fra Den nordiske bispekonferanse om å besøke de nordiske land. Det er ingen hemmelighet at paven lenge har ønsket en slik innbydelse, for til tross for godt over 30 pastoralreiser til nær sagt alle deler av verden, er Norden fremdeles en hvit flekk på kartet for denne vår reisepave. Men om litt over et år kan vi heise flagget for det første pavebesøket i Norden.

– Nøyaktig når kan vi rulle ut den røde løperen, biskop Gerhard Schwenzer?

– Dagen og timen er ennå ikke helt fastlagt, men det som står fast, er at paven kommer i 1989, og at det antagelig blir i første halvdel av juni, en tidsramme som myndighetene både her hjemme og i de øvrige

Pavens reiser går lengre enn til månen

Vatikanradioen har gjort en sammenfatning av alle pavens reiser utenfor Italia og er kommet til følgende resultat:

Til og med desember 1986 hadde Johannes Paul II foretatt 32 utenlandsreiser. Han har besøkt i alt 291 steder i 65 land. Sammenlagt har han på disse reisene holdt 1.128 offisielle taler. I løpet av de første 3.000 dager som pave har han vært utenlands i 216 dager. Legger man sammen alle de tilbakelagte kilometer, blir det ti ganger jordens omkrets, lenger enn avstanden mellom jorden og månen, nærmere bestemt 465 439 km. KATOLSK KYRKOTIDNING

nordiske land er inneforstått med. Selv om det ikke dreier seg om et statsbesøk, så er et pavebesøk ikke bare et «privat» katolsk anliggende, for å si det slik, og må gjennomføres i samarbeid med de respektive regjeringer. Og alt må planlegges nøye og klareres med de riktige instanser. I parentes bemerket: Vi har hittil møtt bare velvilje på alle hold. Bare tenk på slikt som sikkerhetstjenesten under besøket, en – dessverre – såre påkrevet ting i våre dager. Den tar nå heldigvis staten seg av. Men det er likevel meget annet å planlegge.

– Og hvem er det som planlegger?

– Kort etter pavens «ja takk» ble det nedsatt en komité i Oslo Katolske Bispedømme som skal ta seg av sakene. Lignende komitéer er også etablert i de to andre katolske stift i landet, henholdsvis Trondheim og Tromsø, som paven også skal besøke. Felles koordinator for hele det nordiske forberedelsesarbeidet er biskop John W. Gran.

– I tillegg arbeides det nå i Roma, der har man en stab på tre

som forbereder pavereiser generelt og foretar forhåndsstudier i marken. Innen mine ord kommer på trykk, har vi hatt «Roma» på et første besøk i dagene 14. til 15. april. Når tiden nærmer seg for besøket, kommer de igjen for å orientere seg på alle de steder paven skal innom.

– Og det blir neppe få, selv om tiden er knapp? Paven er kjent for både å overkomme mer og tåle flere strabaser enn de fleste under sine reiser...

– Pavereiser er desidert ikke feriereiser! Men på den annen side bør vi heller ikke slite ham helt ut! Programmet er ikke fastlagt i detalj ennå. I Oslo, hvor paven antagelig blir i et døgn, regner vi med at det blir et besøk i St. Olav Domkirke, et økumenisk møte på Akershus og – ikke minst – en stor messe, muligens i Holmenkollanlegget, eventuelt som feringsmesse.

– Et besøk hos Kongen står også på programmet, for selv om det, som jeg nevnte, ikke er et statsbesøk, så er paven overhode for Vatikanstaten, og da hører et møte med kong

Snart vil raketene trille rundt...

I en høring i Det øverste Sovjet ble det nylig foreslått at mellomdistanseraketene skal bli til barnevogner, kjøleskap og vaskemaskiner. Ingen arbeidere skal bli arbeidsløse på grunn av nedrustningen, sier våpenarbeidernes fagforening.

Produksjonen skal allerede være satt i gang, og de farlige SS-20-raketene vil snart trille rundt i Moskvas gater, omskapt til sykler og barnevogner av høy kvalitet.

INDEPENDENT
NYHETSBYRÅ/ARBEIDERBLADET

Et spørsmål om livsstil

Er en viss grad av seksuell avholdenhet et urimelig og frihetsberøvende krav å stille til det moderne menneske? spør Aftenposten. Og svarer: Vi har vanskelig for å forstå det. Vi har også vanskelig for å forstå at det bare kan være et spørsmål om teknisk informasjon. Det er helt klart et spørsmål om livsstil.

Og da tenker vi ikke på den ene eller annen minoritetsgruppe innenfor vårt samfunn, vi tenker på alle.

Bedre mediepolitikk

Biskop Teodoro Ubeda, medlem av den biskoppelige mediekommisjon i Spania, krever mer objektive og realistiske pressemeddelelser og en mer intens kontakt mellom den spanske kirkes nyhetsagentur og mediene.

10

Olav, og i den forbindelse vel også med regjeringen, med til protokollen. Skjønt i disse økumeniske tider er et besøk av en katolsk pave hos overhodet for Den norske kirke langt fra bare et pliktløp, det er det verd å understreke. For en del år siden var kongen selv i Vatikanet og traff paven — som dengang het Paul IV.

— Det var Oslo-planene, men vi har katolikker mange steder i landet.

— Besøk i Trondheim og Tromsø står også på programmet, det blir ca. en halv dag på hvert sted. Også der arbeider komitéer med sakene. Vi regner med at det blir en økumenisk gudstjeneste i Nidarosdomen, og i Tromsø skal det feires messe, muligens i Polarhallen.

— Taler og prekener utgjør viktige — om ikke alltid helt uomstridte — deler av et pavebesøk. Har biskopene i vertslandene noen mulighet til å øve innflytelse på dette punkt?

— Under Den nordiske bispekonferanses møte nylig formulerte vi et forslag til en slags motto for eller ramme om besøket — hentet fra Markusevangeliet 16,15: Gå ut og forkynn evangeliet verden over. Vi har grunn til å tro at vi vil bli forespurt om det er spesielle temaer paven burde tale om under sitt besøk i de nordiske land, og vi er innstilt på i så tilfelle å komme med konkrete forslag som vi vet interesserer flere.

— Under pavens besøk i USA sist høst ble det — for første gang — lagt

klar vekt på to-veis-kommunikasjon idet forskjellige representanter for den lokale kirke fikk legge frem sine synspunkter for paven, som så på sin side ga svar — riktignok ut fra forhåndskjennskap til det som ville bli sagt, men dog allikevel — som det heter. Er det planer om noe lignende på norsk kirkebakke?

— Planer finnes selvsagt, men det er for tidlig å si noe om de kan settes ut i livet.

— Det har vært fremsatt ønske om et ungdomsmøte med paven...

— Og Den nordiske bispekonferanse har etter anmodning fra ungdomsorganisasjonene i de nordiske land drøftet spørsmålet og går inn for en felles nordisk ungdomsmesse — antagelig i Vadstena i Sverige, nærmere bestemt i borggården.

— Vi er en flernasjonalt kirke her hjemme, et svært så fargerikt fellesskap, og mange «grupper» vil sikkert ønske å møte sin pave, ikke minst polakkene blant oss som i særlig grad betrakter Johannes Paul II som sin. Har man tenkt noe på den siden av saken?

— For Oslos vedkommende synes den store messen som evt. skal feires i Holmenkollanlegget, å være det naturlige sted for et slik møte. Her kan man tenke seg at forskjellige grupper får forskjellige oppgaver under messen eller presenteres. Det er avsatt rundt tre timer til denne messen, så det skulle være tid til å vise noe av mangfoldet. Om noen lurer på den språklige siden av saken, så blir nok hovedspråket en-

gelsk, men paven er mangespråklig — som vår kirke — så her kommer nok også andre enn engelskkyndige til å få høre sitt eget tungemål!

— Et siste og ikke helt uvesentlig spørsmål: Hvem betaler regningen? For selv med maksimal frivillig innsats blir dette ingen gratisaffære?

— Selvsagt blir det en del utgifter ved pavebesøket. Selve reisen koster imidlertid ingenting, det vil si den betales av de akkrediterte journalister som følger paven hele tiden. Når det gjelder transport og sikkerhet, regner vi med regjeringens støtte. De resterende utgifter må vi bære selv. Jeg håper mange vil tre støttende til.

— Noen ord til slutt på et litt annet plan enn det vi hittil har beveget oss på. Et pavebesøk — om det skal bli noe mer enn en høyst kortvarig masse- og mediebegivenhet — krever åndelig forberedelse i tillegg til den praktisk/tekniske. Og den har vi ikke begynt på en gang, men her er det utvilsomt meget å ta fatt i. Såvidt jeg vet, har vårt eget UNKF allerede såvidt begynt, og Nordisk Katolsk Ungdomsråd har kommet med et forslag til årstema for nordisk katolsk ungdom for 1989: «Ut-kanten i sentrum». Innen den rammen kan svært mange byggende tanker og impulser få plass — til gjensidig berikelse.

— Pavebesøket er en enestående pastoral og kateketisk sjanse, det vil jeg gjerne understreke, avslutter biskop Schwenzer.

UKJ ●

Når pressen uttaler seg overveiende negativt om kirken, skyldes det til dels at kirken selv ikke er villig til å meddele seg overfor den. Især biskopene bør informere pressen om kirkens aktiviteter f.eks. på det sosiale området.

KATOLSK ORIENTERING

Pornoforhandlere spekulerer

Nitti prosent av de videobutikkene som ble undersøkt i Oslo, leier ut ulovlige videofilmer, viste det seg da Kristelig Folkeparti i hovedstaden foretok en sjekk av 18 butikker.

Forhandlerne spekulerer i at systemet er uoversiktlig. Samtidig fortsetter de som

tidligere er dømt for omsetning av ulovlige filmer, som før. Forelegg fra politiet har ingen virkning.

Derfor må vi få en forhåndskontroll av alle videoer slik at ulovlige titler kan bli luket ut før de kommer på markedet, sier Knut Ulleberg, som utførte aksjonen for Kristelig Folkeparti.

VÅRT LAND

Skandinavisering?

11

Ved innledningsgudstjenesten til den 15. Sankt Ansgar-uke i Hamburg i slutten av januar advarte biskop Paul Josef Cordes, visepresident for det pavelige legmannsråd i Roma og tysk av fødsel, mot en «skandinavisering» av livet «hvorved jordisk velferd bliver det eneste afgjørende perspektiv for livet», som det heter i «katolsk orienterings» referat.

Ordet «skandinavisering» faller — med rette — «katolsk orientering» noe tungt for brystet. Såpass tungt at bladets redaktør tar til motmæle i en like betimelig som velformet lederartikkel som St. Olav herved bringer videre i deilig dansk original — til orientering og ettertanke:

Russificering af Østeuropa og den tilsvarende amerikanisering af Vesten har alle hørt om. Efter Ruslands og USA's raketaftale forleden faldt ordet *finlandisering* af Vesteuropa i en del af pressen.

Det er flotte ord, der dog kun sigter på én side af virkeligheden og lader resten usagt. Risikoen ved brugen af dem er, at de udelukkende får et negativt indhold, som om der f.eks. ikke fandtes en højtstående finsk kultur, som den øvrige verden

godt kunne tage ved lære af.

I Hamburg advarede biskop Cordes mod en *skandinavisering* af livet, med det negative indhold at «menneskene ser mindre og mindre ud over deres selvfabrikerede sikkerheds lukkede system og glemmer derved overhovedet at drage Gud og Guds vilje med i deres planer». Nu er der nok intet besindigt menneske i hele Skandinavien, der ikke kan se disse landes store problemer, men hvad så med deres høje sociale moral, der sikrer også de uheldigste et eksistensminimum? Hele verden kan misunde os et sundhedsvæsen og en sygesikring, der uafhængig af politiske sygekasser står inde for solidaritet og lige behandling. Skal vi nævne tale- og tankefriheden, en ikke-korrupt embedsstand? Sammen med Holland er det kun skandinaviske lande, der nærmer pавens ønske om, at de rige lande burde yde op til 2 procent af bruttonationalproduktet til Den tredje Verden. Og hvor ellers støtter staten de katolske Caritas-organisationers U-landshjælp ved at doble det beløb op, som de har indsamlet under deres årlige fasteaktioner? Der kunne føjes

endnu positive eksempler til denne liste.

De 5 års-rapporter, vore biskoper afleverer til paven ved deres ad limina-besøg, forbliver hemmelige, men pавens svar på dem kan læses af hele verden i L'Osservatore Romanos flersprogede udgaver. Også heri får bekymringen over fejludviklinger mere spalteplass end glæden over kulturer, der sætter det enkelte menneskes livsmuligheter meget højt og er villige til at betale prisen for det.

Adskillige evangeliske værdier har bedre livsvilkår hos os end i så mange såkaldt katolske lande, så det ville slet ikke være så dårligt, hvis større dele af verden blev lidt mere positivt skandinaviseret.

Så langt «katolsk orientering». Det er å håpe at pater Wuyts lille korrektiv ikke bare kommer biskop Cordes, men også «høyeste hold» i Roma for øre. Ikke minst sett på bakgrunn av det tilstundende pavebesøk, er det viktig at man på sentralt hold i Vatikanet merker seg at akkorder à la Cordes ikke lyder særlig godt i nordiske ører. Ikke engang i katolske sådanne. UKJ

Andaktstoppen?

Andaktene i NRK har vært diskusjonsemne her og der i den siste tiden, og Vårt Lands to observante ravner Hugin og Munin noterte i den forbindelse følgende her forleden: — Aftenposten melder at generalsekretær Anfin Skaaheim er strøket av listen over andaktsholdere i

NRK. Han er blant de 20 som ikke holder gode nok andakter i følge NRKs religiøse avdeling.

Men dette kan da ikke en håndfull på Marienlyst få avgjøre. Når folket får bestemme hvilken av de 10 Melodi Grand Prix-melodiene som er minst dårlig, og hver lørdag får ringe

inn sin stemme på Norsktoppen, burde det være mulig å få til noe liknende også på andaktsfronten. La Anfin og de andre refuserte få stille opp i programmet «Kanskje på preke-toppen» og la oss alle få bestemme.

Pastoralsynode

I dagene 8.-10 april (rett før dette nummer av *St. Olav* gikk i trykken) mottes over 60 representanter for menigheter, forbund, utvalg og råd i Oslo Katolske Bispedømme til pastoralsynode på Mariaholm, den første i historien. Synoden skulle ta stilling til spørsmålet om opprettelse av et permanent pastoratråd for bispedømmet og lover og retningslinjer for et slikt råd. Vi kommer tilbake til saken i neste nummer av bladet.

Barnearbeidere

At barn arbeider, er ikke noe nytt. I alle kulturer og til alle tider har barn arbeidet. Dette har vært en nødvendig innsats for å hjelpe til med familiens underhold, og dertil en viktig del av barnas sosialisering.

Men når barn på grunn av arbeidsbyrde blir fratrukket muligheten til utdanning, lek og sosial omgang med jevnaldrende, og

når dette fører til fysiske og psykiske skader, dreier det seg om ren utnyttning.

Den internasjonale arbeiderorganisasjonen ILO anslår at det er omkring 150 millioner barnearbeidere i verden, bare i aldersgruppen 10 til 14 år... 98% av tilfellene finner vi i utviklingsland.

REDD BARNA-AVISA

12 Johannes Salminen:

GEORGISK VÅR

Hvor snevert vårt Europa-bilde er, erfarer man til fulle under et opphold i sovjetrepublikken Georgia, skriver *Johannes Salminen* – forfatter og kulturskribent i Finlands største avis, «Helsingin Sanomat» – i denne artikkelen. «Her lå mytens Kolchis, dit argonautene reiste for å hente hjem *Det gyldne skinn*». Og her utprøves Michael Gorbatsjovs *glasnost* og *perestrojka* som «de troende i Sovjet knapt har hatt noen glede av».

Judastrærne blomstrer i Tbilisi, med sine kaskader av rødt står de som vårens egne utropstegn midt i det første grønnskjær. Oppe i fjellene har snøsmeltingen begynt, og med vill kraft styrter Kura-floden mot

havet. Fremdeles avgir den en rå kulde som solen inntil videre ikke makter å gjøre noe med.

Georgia er et frodig land. Derfor kan bøndene unne seg en standard som er alt annet enn vanlig i Sov-

jetunionen. Bugnende grønnsaktorg vitner om hvor godt man har forstått å utnytte klimaets sydlandske yppighet. Daglig frys friske roser og nelliker til de fjerne russiske metropolene.

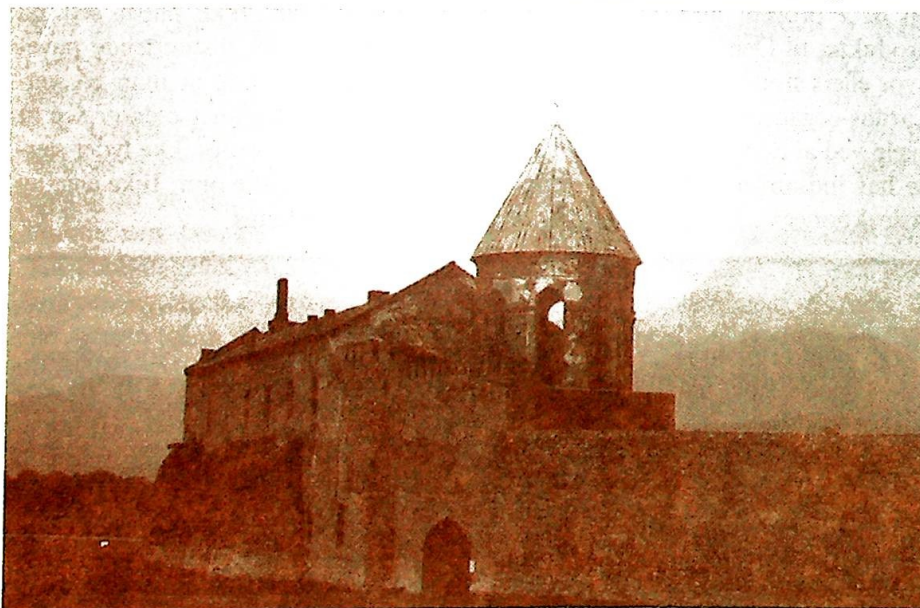
***

Også forøvrig har Georgia og Armenia lykkes bra med å hevde sin nasjonale egenart innenfor sovjet-systemets ramme. Men spenningene lever fortsatt under overflaten. For ikke så lenge siden fikk Tbilisi oppleve voldsomme uroligheter da Moskva gjorde et forsøk på å detronisere georgisk (grusisk) som republikkens ledende språk. Russerne utgjør bare rundt 7% av befolkningen, men deres skoler holder et høgre nivå og vender seg helst til de mest karrierehungrige elementer.

Hvor lett situasjonen kan flamme opp, viser et intermesso under den store sovjetiske forfatterkongressen i forfjor: Noen sarkastiske bemerkninger av *V. Astafjev* var nok til at de tilstedeværende georgierne forlot salen.

***

Som vanlig tar russerne både ideologien og KGB til hjelp for å sikre landsdelens fortsatte lojalitet. Framfor alt bygger de sin innflytelse på intimt samarbeid med de lokale elitegruppene. Nomenklaturet (det offentlige tjenesteapparat) bindes til Moskva med utallige privilegier, samtidig som det er tilstrekkelig selvstendig for geniunt å kunne fremføre de regionale interesser.

Barneprogrammer i TV

Dersom vi satt inne med nøkkelen til det gode barneprogrammet — programmet med humor og spenning samt riktige og verdifulle budskap — og seerundersøkelsene dertil viste at oppslutningen blant barna var maksimal — da hadde verden for foreldre og programskapere vært mye enklere, skriver Karin Rieber-Mohn i «Omkring NRK» (kvartalskrift for mediespørsmål).

Jeg har en visjon mot år 2000, sier Karin Rieber-Mohn: Alle de forutsetninger som bør være og er tilstede for å skape et godt voksenprogram, må også være tilstede foran og under arbeidet med et barneprogram. Det bør bli betraktet som en minst like stor utfordring å lage programmer for barn — selv små barn — som voksne, og gi like stor anerkjennelse

til disse programskapere som til dem som lager programmer for voksne.

Vi bør lytte til dagens og framtidens barn — hva de er opptatt av her og nå, og ikke bare ta utgangspunkt i vår egen — kanskje nostalgiske — oppfatning av barndom og barnekultur. Barn bør få et like stort temaspekter i sine programmer som voksne.

Georgia har alt å vinne på Michail Gorbatsjovs reformer. Men hvor mye av desentralisering og liberalisering tåler et rike av sovjetisk type? Hvorledes kan man forhindre forbudte nasjonale instinkter å utnytte den nye friheten?

Her aner man en avgjort grense for hver russiske fornyelse på demokratisk basis.

* * *

Tbilisi har mange kirker, og endog til hverdags er de fulle av liv. Med skolevesken over skulderen slentrer ungdommer inn fra gaten og tenner et lys framfor ikonene. Selv stillheten er ladet med en andakt som liksom en varm bølge river med seg endog en sekularisert nordboer.

Men inntil videre har de troende i Sovjet knapt hatt noen glede av Gorbatsjovs «perestrojka». Enda har de ikke kommet seg igjen etter hetskampanjen 1959–64 under Khrustsjov, da nærmere 10.000 kirker ble stengt, og prestene fikk se sine rettigheter drastisk beskarne — til fordel for en langt mer letthåndterlig kadre av lekfolk.

Et samfunn som det ortodokse krever et kirkerom for å kunne fungere, og derfor blir kirken et ideelt offer for statlig utpressing. Noe tilsvarende fikk allerede Pius XII erfare under nazistene.

* * *

Georgia er ikke bare en urgammel kristen mark. Via Svartehavet hadde

det tidlig funnet sin plass i det antikke blodomløpet. Her lå mytens Kolchis, dit argonautene reiste for å hente hjem «Det gyldne skinn». I sine memoarer beretter Nadezhda Mandelstam at ektemaken Osip magisk drogs mot Krim og Kaukasus som deler av den middelhavsverden han elsket. Best kunne han arbeide når han kjente «sitrिंगene fra Kolchis».

Hvor snevert vårt Europa-bilde er, erfarer man til fulle under et opphold i Georgia. Jeg har vanskelig for å glemme Mandelstams ord i poemet om Ariosto: «Din asur och vårt Svarta hav skall vi smälta samman til ett brett och broderligt blått».

Oversatt av Svein Åtland

Paven etter LVF-besøk i Roma:

— Fordi vi allerede er forenet i Kristus gjennom dåpen, kan vi aldri bli tilfredse med noe annet enn full enhet! sa pave Johannes Paul II under audiensen med delegasjonen fra Det lutherske verdensforbund (LVF) i begynnelsen av mars.

Delegasjonen fra LVF var tre dager i Vatikanet hvor de førte samtaler med naturlige partnere i den løpende dialog som pågår mellom de to. Mye av tiden brukte delegasjonen i Vatikanets Enhetssekretariat, ledet av kardinal Willebrands.

— Etter Det 2. Vatikankonsil har

den romersk katolske og Den lutherske kirke sett en gledelig utvikling med stadig nærmere forhold. Gjennom dialog-arbeidet er mange misforståelser blitt oppklart, og den åndelige dimensjon har vokst gjennom bønn og felles gudstjenester. Samarbeid på områder som nød- og utviklingshjelpsarbeid har bidratt til å styrke vårt felles ønske om enhet, heter det i en felles-uttalelse som ble sendt ut etter møtene i Vatikanet.

Møtet i Vatikanet, hvor både LVFs president, biskop Johannes Hanselmann, generalsekretær Gunnar Stål-

sett og biskop Andreas Årflot var deltakere i, fikk på mange måter form som en oppsummering av situasjonen mellom de to kirkesamfunnene, og hva man nå kan gjøre for å utvikle enhetsbestrebelsene. Et av de konkrete tiltakene som ble foreslått, er at det skal etableres regelmessige møter mellom stabene i Enhetssekretariatet og i LVF. Videre ble det besluttet å sette ned en ad hoc arbeidsgruppe som skal ha som oppgave å finne frem til strategier som kan bidra til en bredere forståelse av de luthersk-katolske dialog-dokumentene. NØP

Kristne i det hellige land

Tallet på kristne i Jerusalem er i løpet av de siste 20 år gått tilbake fra 15 til 3 prosent. I Det hellige land finnes det i dag ca. 120.000 kristne, nesten utelukkende arabere. De utgjør ca. 2,3 prosent av den totale befolkningen i Israel og de besatte

områdene. Ifølge Vatikanradioen er de kristne delt i 42 kirker og konfesjoner.

Mens tallet på kristne i Israel stagnerer, stiger tallet på muslimer sterkt. Fortsetter denne utviklingen, vil araberne og jødene være like tallrike i landet kort etter år 2000.

KNA

Det vil bli flere flyktninger i 1988

Kriger i Afrika og Afghanistan vil føre til at antallet flyktninger vil øke i 1988 til langt over de elleve millioner verden har idag, hevder en internasjonal hjelpeorganisasjon i New York.

— Årsakene som skaper flyktninger, bunner i politisk, religiøs og rasemessig forfølgelse, krig og sult, og dette ser ikke ut til å avta, sa Leo Cherne, formann i

14 Verdifull hjelp for bibellesere:

KONKORDANS TIL

I fjor utga Bibelselskapets Forlag *Konkordans til Det nye testamente*, utarbeidet av lektor *Olav Grip*. Hva en konkordans er? Ifølge det nyutkomne — og svært så hendige — Nynorsk Leksikon er en konkordans en «alfabetisk liste over alle stader i eit bokverk der same ord el. uttrykk el. nærskylde tankar finst.» Tilsynelatende enkelt og nøkternt nok. Men en slik «liste» rommer også høyst spennende og utfordrende sider for den som begir seg inn i den, slik pater *Albert Raulin* gjør i sin engasjerende og informative anmeldelse. Som munner ut i «en stor takk for innsatsen» til *Olav Grip*.

Den egentlige konkordans til Det nye testamente (NT) bygger på originalspråket, dvs. gresk. Etter at bibelforskerne, ved å studere håndskriftene, med størst mulig sannsynlighet har fastlagt ordlyden i den opprinnelige tekst, vil konkordansen fortelle om hvor i NT et bestemt ord er å finne. En slik konkordans dekker to behov.

Den som husker et sitat fra NT, men har glemt hvor sitatet er å finne, vil med største letthet, ved å huske et eneste ord fra sitatet, finne henvisningen, og dermed kunne lese sitatet i hele dets sammenheng. Er konkordansen nøyaktig og fullstendig, er metoden hundre prosent sikker. Det eneste som forlanges er at i hvert fall ett karakteristisk ord fra originalteksten er husket.

Men den samme konkordans kan også brukes på en annen måte. Jeg kan være interessert i å vite hva NT i sin helhet (eller Paulus eller Johannes)

mener med et bestemt gresk begrep, f.eks. «logos». Konkordansen skaffer meg liste over alle de steder hvor ordet «logos» forekommer. Det gjør det mulig for meg å lave en liten studie om «logos» i NT (evt. hos Paulus eller Johannes). Allerede her må jeg være meget forsiktig, for konkordansen forteller meg ikke om forfatterne av NT har uttrykt beslektede tanker med andre ord enn «logos». Derfor finnes enkelte konkordanser som ikke er «verbale», dvs. ordnet etter ordene, men «systematiske» (ordnet etter tema).

Problemet blir med det samme mer komplisert, når de som skal bruke konkordansen primært — evt. utelukkende — benytter seg av oversettelser. Her er redaktøren nødt til å treffe en del valg, hvorav det første er: hvilken oversettelse legger jeg til grunn? Det finnes nemlig på de fleste språk flere konkurrerende oversettel-

ser av NT. Og den som til enhver tid er «autorisert» i et bestemt kirkesamfunn, er ikke nødvendigvis den som de fleste mennesker har «i hodet». Det tar årtier før en ny oversettelse vinner så mye innpass at den fortrenger eldre, velbrukte oversettelser fra den eldre generasjons hukommelse. Tenk på hvor fast vi holder ved det gode, gamle juleevangelium!

Et annet spørsmål er om folk, som normalt bruker en oversettelse, og dermed best husker teksten på sitt eget språk, også skal beskjefte seg med originalspråket som, i tilfellet gresk, ikke bare er fremmed, men dessuten skrevet ved hjelp av et eget alfabet.

* * *

Hvis en oversettelse kunne være absolutt ordrett (hvor et bestemt norsk ord tilsvarer et bestemt gresk ord), ville henvisninger til originalteksten nærmest være overflødige. Men en slik oversettelse er ikke bare umulig, den er forkastelig, og de mest moderne oversettelser tillater seg med overlegg å gjengi det samme greske ord med forskjellige norske gloser, ut fra sammenheng.

Den konkordans til Det nye testamente som lektor *Olav Grip* har utarbeidet, har måttet ta stilling til disse forskjellige problemer. Og det er den måte de er løst på, som bestemmer hvilke fordeler den kan by på.

Verket er en konkordans for nordmenn som benytter seg av bokmål, som muligens ikke kjenner til det greske alfabet, ennsi språk, men allikevel er interessert i å vite hvilke

International Rescue Committee (IRC).
— I enkelte områder vil disse årsakene skape flere flyktninger i 1988, sa han.
— Sult og borgerkrig vil skape mange flyktninger i Etiopia, sa Cherne og la til at borgerkrigen i Mozambik også vil føre til en strøm av flyktninger til Malawi.

Ifølge Cherne er det Mozambik, Sudan og det sør-østlige Asia som skaper flest flyktninger i verden.

IRC ble opprettet i New York i 1933 med det formål å hjelpe flyktninger fra det Hitler-styrte Tyskland. Men flyktningeproblemet tok ikke slutt med den 2. verdenskrigen, og IRC er aktiv på mange områder i flyktningeproblematikken. På en konferanse i Oslo i august i år vil IRC rette søkelyset på den tilstanden flyktninger fra Sør-Afrika — og de «omplasserte» innenfor Sør-Afrika — er i. Hele

syv millioner mennesker er rammet av apartheidregimets destabiliseringspolitikk i det sørlige Afrika, enten ved at de er flyktninger på grunn av krig, eller at de har mistet sitt livsgrunnlag. — Konferansen i Oslo vil prøve å rette det internasjonale søkelyset mot flyktningeproblemet i det sørlige Afrika, sa Yilma Tadesse som er assisterende generalsekretær i Organisasjonen for afrikansk enhet. NØP

DET NYE TESTAMENTET

15

greske ord er brukt i originalteksten i hvert enkelt tilfelle. Hvorav følgende kjennetegn som særpreger denne spesielle konkordansen.

Den er bygget på den siste autoriserte utgave av NT til bokmål (1978/85). Dette kan, i en overgangsperiode, skape enkelte vanskeligheter for de «bibelsterke» som er mer fortrolige med sin «gamle» bibel. Men det er et fornuftig valg, for vi må se frem og ikke bakover. Og det er i hvert fall ikke en oppgave for anmelderen av konkordansen å uttale seg om oversettelsen.

Konkordansen er utrolig omfattende, for selv små, i og for seg ubetydelige ord er registrert. Det er bare enkelte pronomener, preposisjoner, konjunksjoner, adverbier og slike verber som «være», «bli», «kunne», «skulle» som er utelatt. Og forfatteren har måttet gi delvis tapt overfor gloser som «far» eller «Gud» som stadig forekommer i NT. Ellers er verket så fullstendig som mulig i sin registrering av norske gloser.

En meget stor fordel er at ikke bare ord, men også faste uttrykk er registrert. La oss si at jeg husker et sted hvor «alle ting» forekommer. I og med at «alle ting» er registrert som et fast uttrykk, slipper jeg å gjennompløye alle de sitater hvor enten «alle» eller «ting» er brukt. En liste over bruk av «alle ting» overskrider ikke 26 sitater, og det er overkommelig.

Fordi redaktøren har regnet med at leseren muligens ikke kjente de greske bokstaver (og enda mindre deres rekkefølge i det greske alfabet), forekommer det aldri at et gresk ord ikke blir

stavet ved hjelp av begge alfabeter (det greske og vårt eget). Og når det dreier seg om alfabetiske lister over greske ord, er ordene ordnet etter sin transkripsjon i latinske bokstaver. Dette siste karakteristiske trekk kan virke noe irriterende for den som har et minimum av gresk-kunnskaper, men er konsekvent, når man tenker på det bibelinteresserte publikum som O. Grip henvender seg til.

Som enhver konkordans vil denne hjelpe meg til å finne ut av hvor en bestemt tekst (som jeg bare husker stykkevis) er å finne i NT. Jeg kan dessuten studere enkelte bibelske begreper ut fra de steder hvor disse ord forekommer i den norske oversettelse som det refereres til. Jeg vil f.eks. studere begrepet «rettferdiggjørelse» ved å se på stikkordene «rettferd», «rettferd», «rettferdig», «rettferdig dom», «rettferdig for Gud», «rettferdig gjerning», «bli rettferdig», «rettferdiggjøre seg», «rettferdighet»... og «rettferdighetens gudinne».

Men i tillegg får jeg vite hvilken gresk glose som er brukt på hvert enkelt sted — og hva disse greske gloser stort sett betyr i vanlige tekster.

Men ikke nok med det! En fortegnelse over de greske gloser i NT forteller meg om hvilke norske ord som er brukt i oversettelsen av en bestemt gresk glose, og hvor mange ganger. Bare et eksempel: Det greske ord «kjárisma» er, ifølge denne fortegnelse, oversatt 1 gang med «gave», 15 ganger med «nådegave» og 1 gang med «nådig hjelp». For å finne frem til de 15 steder hvor «nådegave» blir brukt, slår jeg opp i konkordansens

hoveddel under stikkordet «nådegave», og der finner jeg 15 sitater fra henholdsvis Rom., 1. Kor., 1. og 2. Tim. og 1. Pet.

I enkelte tilfeller kan dette hjelpemiddel være av stor betydning. Ordet «sarks» (før i tiden oversatt med «kjød») er nu oversatt på 30 forskjellige måter. Det forteller i og for seg mer om oversettelsesarbeidet enn om originalteksten. Men for den som ikke er særlig greskkyndig, forteller det også meget om hvor nyansert den greske glose «sarks» egentlig er.

Denne konkordansen byr altså på en fordel som ikke er helt alminnelig: selv om du ikke ville ha nytte av en gresk utgave av NT av den enkle grunn at du ikke leser gresk, vil du hele tiden kunne pendle mellom den greske originalteksten og dens nye norske oversettelse. Dette er en innfallsport til originalen som åpner interessante perspektiver.

Og så, til slutt: uten flittig bruk av konkordansen kan en anmelder umulig uttale seg om eventuelle trykk- og skjønnhetsfeil, for de ville drukne i massen av henvisninger. Men ved første blick føler jeg meg temmelig trygg på at arbeidet er gjennomført med stor nøyaktighet. Lektor Olav Grip fortjener en stor takk for en innsats som, etter sigende, ble gjennomført uten avanserte og elektroniske hjelpemidler.

A. Raulin

Konkordans til Det nye testamente.
Utarbeidet av Olav Grip.
Bibelselskapets forlag, 1986.
692 s. Pris: kr. 385.

Mer lutherske prester i Polen
Antallet lutherske prester har økt betrak-
telig i Polen de siste årene. Den evange-
liske kirke av Den augsburgske konfesjon
har for tiden nok prester til å dekke alle
sine menigheter. Det er 99 prester i virk-
somhet og 17 som er pensjonerte. Det
teologiske fakultetet har 75 studenter,
hvorav 17 er kvinner. Kvinner er hittil
ikke blitt ordinert til prester, men det er
for tiden 12 kvinner som arbeider som
kateketer i Den lutherske kirken i Polen.

NØP

Dissidentkomité

Ti russisk-ortodokse dissidenter i Sovjet
har dannet en uoffisiell komité i anledning
1000-årsfeiringen for «Russlands dåp»
som finner sted i juni, melder «øst-
spesialisten» Keston College. De krever
bl.a. frigivelse av alle som er fengslet for
sin tros skyld, og en endring av religions-

lovene fra 1928. Kirken må få tilbake sine
rettigheter, «i første rekke talefriheten»,
skriver komitéen i sin «aksjonsplan» som
ble offentliggjort nylig.

Komitéen som omfatter bl.a. presten
Valerij Lapkovskij og Alexander Ogorod-
nikov, har til hensikt å sende sitt «bønne-
skrift» til det øverste Sovjet. KNA

16 Tsjekkoslovakia:

— Jeg støtter og har selv skrevet
under på alle de 31 kravene på listen,
sier kardinal Tomasek, den 88-årige
primas for den katolske kirke i
Tsjekkoslovakia som er én blant
flere hundre tusen underskrivere. —
Dette er sannsynligvis den mest be-
merkelsesverdige massemanifesta-
sjon for religionsfrihet som hittil har
funnet sted innenfor jernteppet, skr-
iver signaturen AH (Anna-Maria
Hodacs) i nummer 2 av det svenske
tidsskriftet Signum, som bringer en
oversettelse (fra det østerrikske ka-
tolske nyhetsbyrå Kath-press' tyske
versjon) av hele dokumentet.

— Dokumentets formulering «vi
krever», 31 ganger, gjenspeiler meget
realistisk punkt for punkt hvordan
kirkens og de kristnes liv i stort og
smått er regulert og beskåret og gir
et ganske realistisk bilde av situasjo-
nen i dag, skriver AH videre. — Til
tross for at aksjonen støttes fra offi-
sielt kirkelig hold, har man ikke
kunnet publisere «kravlisten», men
teksten er blitt spredt meget raskt via
ikke-offisielle kanaler og har nådd
hele landets befolkning. Etter min-
dre enn en måned har man samlet
mer enn 200.000 underskrifter. Det
har ikke latt seg gjøre uten en viss
dramatisk inngripen fra myndighete-
nes side, og det til tross for at aksjo-
nen ifølge landets forfatning må be-
traktes som lovlig.

— Det er sannsynligvis ingen til-
feldighet at en slik masseaksjon er
blitt satt i gang nettopp nå, skriver
AH videre. — Utnevelser til ti
tomme bispeseter — av til sammen
tretten — er igjen blitt aktuelt. For-

Over 400.000 underskrifter

Kardinal Frantisek Tomasek,
Tsjekkoslovakias 88-årige og stadig mer
frittalende primus: — Jeg har selv skrevet
under på alle de 31 kravene til
myndighetene.

handler mellom Vatikanet og re-
presentanter for regjeringen om
dette ble gjenopptatt i mai i år etter
en lang periode uten slik kontakt,
men foreløpig uten resultat. Kirke-
folkets engstelse for at staten skal
anbringe enda en eller flere medlø-
pere fra «pacem-in-terris-bevegel-
sen» (en statlig presteforening uten
Romas godkjennelse, St. Olav's
anmrk.) i ledende stillinger i bisp-
edømmene, er ekte nok. En slik med-
løper finnes nå i bispedømmet Ko-
sice i Slovakia, Stefan Onderko. Han
har i kraft av sin stilling advart alle
prester mot å støtte og undertegne
bønneskriftet. Han anser aksjonen
for illegal. Ifølge Onderko er det
forbudt for «anonyme personer å
utnytte betegnelsen katolikk, for
bare den anerkjente kirkelige autori-
tet har rett til å uttale seg qua kato-
likk».

AH viser også til andre hendelser
som kan ha bidratt til å utløse aksjo-
nen. Da den tyske forbundskansler
Helmut Kohl var på offisielt besøk i
Praha for kort tid siden, besøkte han
ikke bare president Husak, men avla
også besøk «hos dennes nabo ved
Hradschin, erkebiskop Tomasek.
Ved den etterfølgende pressekonfe-
ransen talte en meget åpenhertig kar-
dinal om den tunge arbeidsbyrden
han med sine 88 år har å bære: ingen
hjelpebiskop og bare to kolleger i
landets tretten bispedømmer. At et
utenlandsk statsoverhode avlegger
besøk hos erkebiskopen, betraktet
imidtertid Tomasek som er forsterk-
ning av kirkens stilling».

Også Berlins kardinal Meisner, en
god venn av Tomasek, var i Praha
før jul, og i sin nyttårspreken i Berlin
kom han med klare ord om at alle
parter må samarbeide for religions-
frihetens sak i nabolandet Tsjekko-
slovakia.

Fra Vatikanets side er det kommet
like sterk kritikk mot kirkepolitikk-
en i Tsjekkoslovakia i den senere
tid, skriver AH. Nylig anklaget ku-
riekardinal José Castillo-Lara myn-
dighetene for å sette den katolske
kirkerett til side og opptre som et
diktatur etter eget forgodtbefin-
nende.

— Navneinnsamlingen fortsetter,
skriver AH. — Stadig flere troende
av ulike konfesjoner benytter anled-
ningen til i fellesskap med hverandre
og den stadig modigere kardinalen å
kreve sine menneskelige rettigheter.●

RELIGIONSFRIHET I TSJEKKOSLOVAKIA

1. Vi krever at kirken skilles fra staten slik at staten ikke blander seg opp i kirkens organisasjon og virke.
2. Vi krever at staten ikke legger noen hindringer i veien ved nytnevnelser av biskoper: Utnevnelser av nye biskoper er et indre anliggende for kirken som ikke angår staten.
3. Vi krever at staten ikke griper inn ved ansettelse av sjalesørgere i menighetene.
4. Vi krever at staten ikke blander seg inn i opptaket av teologistudenter — hverken når det gjelder antall eller personer — og heller ikke ved professorutnevnelser.
5. Vi krever at man gjenoppretter det teologiske fakultet i Olmütz.
6. Vi krever at det permanente diakonat gjeninnføres slik pave Paul VI besluttet den 18. juni 1967.
7. Vi krever at alle mannlige og kvinnelige ordensfelleskap skal få gjenoppta sin virksomhet, og også oppta nye medlemmer slik som i våre naboland DDR og Polen.
8. Vi krever at de troende får benytte sin rett til å danne frie legmannsorganisasjoner.
10. Vi krever at man skal kunne gjennomføre religionsundervisning i menighetenes regi utenfor skolens ramme.
11. Vi krever tillatelse til å holde retretter for legfolk.
12. Vi krever at hver menighet får rett til å danne menighetsråd der legfolk som støtter prestene, får sete.
13. Vi krever å få lov til å ta kontakt med andre kristne organisasjoner over hele verden.
14. Vi krever at det skal være mulig for de troende — som enkeltmennesker eller organisasjoner — å delta i valfarter utenlands.
15. Vi krever at troende medborgere sikres full rett til å publisere alt de trenger. Det må være lov å drive religiøse forlag i kirkens regi.
16. Vi krever at det ikke skal være illegalt og straffbart å mangfoldiggjøre eller spre religiøse tekster.
17. Vi krever mulighet til å importere religiøs litteratur fra utlandet ut fra de troendes interesser og behov.
18. Vi krever rett til å sende religiøse radio- og TV-programmer etter overenskomst med kirkens ledelse eller talsmenn for bispekonferansen.
19. Vi krever at man slutter med bevisst støysending parallelt med Vatikanradioens programmer på tsjekkisk og slovakisk, og at den hellige messe kan sendes uten forstyrrelser hver søndag på tsjekkisk og slovakisk av Radio Free Europe.
20. Vi krever at ikke bare ateistisk propaganda, men også kristendommen skal kunne forkynnes og gjøres kjent offentlig av prester og legfolk. På samme måte som marxister og ateister har rett til å granske kirken og religionen kritisk, må også kristne og andre medborgere ha rett til å granske Marxs og Lenins lære kritisk uten at dette betraktes som en forbrytelse.
21. Vi krever at beslaglagt kirkelig eiendom som opprinnelig ble gitt av de troende, og som trengs til kirkens drift, må gis tilbake til kirken.
22. Vi krever rett til å få bygge nye kirker der det trengs.
23. Vi krever at kors, statuer, kapeller og andre religiøse og kulturelle minnesmerker fra våre forgjengere ikke uten videre fjernes fra gater og veier, mark og eng, byer og landsbyer.
24. Vi krever at den statlige sekretæren for kirkelige anliggender taper retten til å øve innflytelse på utnevnelser av prester, på forflytninger og andre saker som berører prestene.
25. Vi krever at prester, ordensfolk og aktive legfolk som er dømt i strid med loven, omgående får fullstendig oppreisning.
26. Vi krever slutt på enhver form for diskriminering av de troende på arbeidsplassen — først og fremst innen skolevesenet.
27. Vi krever at troende medborgere skal ha anledning — innen rammen av gjeldende appellrett — til offentlig å ta stilling til ulike problemer når deres samvittighet overbeviser dem om at det er deres moralske plikt å si fra.
28. Vi krever at myndighetene opphever slike bestemmelser som på rettsstridig måte kriminaliserer religiøse handlinger utført av prester eller legfolk.
29. Vi krever at paragrafene 16, 20, 24, 28 og 32 i vår forfatning utfylles eller fornyes slik at de bringes i overensstemmelse med våre krav.
30. Vi krever at samtlige gjeldende lover som direkte eller indirekte berører det religiøse området, bringes i overensstemmelse med internasjonal rettspraksis og menneskerettighetene.
31. Vi krever også at man danner en kommisjon som består av representanter for staten og den katolske kirken — inklusive legfolk, oppnevnt av kardinal Tomasek, og representanter for den katolske kirke i Slovakia — til å behandle våre krav.

Den ortodokse kirke i Finland: en betydelig religiøs maktfaktor.

«Noe av det vanskeligste ved å bli munk var faktisk å akseptere at man store deler av året går rundt som en turistattraksjon», sier broder Johannes ved Nye Valamo kloster i Øst-Finland. Broder Johannes, som er fra Göteborg, — og var aktiv i den svenske statskirken — konverterte i 1984 til den ortodokse kirken.

Til tross for bare 55.000 medlemmer er

den ortodokse kirken en betydelig religiøs maktfaktor i Finland. I senere tid har mellom 300 og 400 årlig konvertert fra protestantismen. Broder Johannes tror at mange vender protestantismen ryggen fordi de er blitt trette av den protestantiske intellektuelle kristendomstypen.

Fader Ambrosius, som har vært munk i åtte år og har studert i Moskva, er enig. Den finske evangelisk-lutherske kirke er

en skole, mener han, mens den ortodokse kirken er et drama. Den lutherske tankegangen er rasjonell, mens vår kirke bruker liturgiske bilder og er opptatt av hengivenhet og lovprisning, sier fader Ambrosius. Som imidlertid understreker at det dreier seg om samme kristendom, men om to vidt forskjellige tradisjoner:

Den ortodokse kirken snakker ikke om prinsipper, men om forbilder. For oss er

St. Olav nr. 2 1988 hadde en usignert artikkel med overskriften: «Paven og patriarken», som omhandlet den økumeniske patriarken Dimitrios I.'s rundreise, og i særdeleshet hans besøk i Vatikanet. Denne artikkel inneholder flere misforståelser og faktiske feil som jeg her vil rette søkelyset mot, fordi de er så vanlige og gir uttrykk for grunnleggende vrangforestillinger om den ortodokse Kirke og dens forhold til Roma.

Den grunnleggende feilaktige forestilling er at før 1054 var der én stor katolsk-ortodoks Kirke som var ledet av paven i Roma. Og Skismaet i 1054 betraktes følgelig som en splittelse av Kirken som organisasjon, og derfor oppfattes også foreningen igjen ifølge en organisatorisk og juridisk modell som at de ortodokse «atter skal underordne seg Paven» (hvilket er meningen med de siterte ord av paven). Den samme misoppfatning kommer klart til syne i den feilaktige opplysning om at «pavens primat» (her forstått i moderne utforming som vi kjenner det idag) «ble respektert av en samlet kirke frem til splittelsen i 1054». Slik var det ikke, *vert imot*: det var dette voksende krav fra Roma som bl.a. sterkt var medvirkende til skisma (i 1054 var dette ikke engang anerkjent innen Romas område. jfr. kong Sverres motstand i Norge, jfr. at den engelske kirke *aldri* underordnet seg Roma...). Hvis vi vender oss til Kirkens grunnleggende regler, slik vi finner dem nedfelt i de økumeniske konsilenes beslutninger, ser vi at det

er nøyaktig *det motsatte* som er vedtatt. (Og de 7 økumeniske konsiler er den høyeste autoritet i kirken på jorden, anerkjent *også* av Roma som forpliktende ettersom også Romas biskop var med på vedtakene der). 3. kanon fra II. øk. konsil sier at «Konstantinopels biskop skal ha æresrang etter Romas biskop, fordi denne by er det Nye Roma», dette utdypes i 28. kanon fra VI. øk. konsil som forklarer at Romas biskop hadde forrang *fordi* Roma var rikets hovedstad, og at denne verdighet ble overtatt i *like grad* av Konstantinopel *fordi* denne by overtok Romas funksjon som hovedstad. Her finnes ingen teologisk eller dogmatisk begrunnelse utover dette. Og det er ganske naturlig når vi videre finner *klart* uttrykt det prinsipp at en biskop er suveren i sitt område, og ikke har noen rett til å blande seg inn i andres bispedommer, eller la seg dirigere av andre biskoper. (jfr. 2 kanon fra II. øk. kirkemøte i 381). Videre understrekes dette også av at *ingen* av de 7 økumeniske kirkemøter ble sammenkalt av Romas biskop, men fant sted i og omkring Konstantinopel, rikets hovedstad! — Videre har vi VI. øk. konsil som fastslår rangordningen videre: Roma, Konstantinopel, Aleksandria, Antiokia, Jerusalem... (pentarkiet). Men dette var en ren *etikette* rang (*æresrang*), som ikke hadde noen teologisk/dogmatisk betydning annet enn som uttrykk for den gamle ekklesiologi. (Noen *useilbarlighet* hos Romas biskop er i denne sammenheng utenkelig, og

nevnes *aldri*; noen høyeste styring av en «samlet» kirke under Romas biskop er heller aldri inne i bildet!) Dette kravet fra Roma om underordning og anerkjennelse av «primatet» er fremdeles like uakseptabelt for ortodoksien, for det var jo ingen splittelse *organisatorisk* som skjedde i 1054, men at en del av de kristne avvek fra den ortodokse tro. Det var et brudd med den ortodokse *tro* som skjedde. Og her er vi ved det andre *viktige* punkt: filioque.

Den ortodokse tro ble *symbolsk* formulert på kirkemøtene i Nikea i 325 og Konstantinopel i 381 (I. og II. øk. konsil): Den nikeno-konstantinopolitanske trosbekjennelse er Kirkens vedtatte trossymbol. 1. kanon av II. øk. konsil fastslår uttrykkelig at denne trosbekjennelse *ikke skal endres*. Hvilket var akseptert helt frem til 1000-tallet. På 600-tallet oppstod i Spania et tillegg i art. om Helligånden hvor det står at «(den) utgår fra Faderen», og her ble ordene tillagt: «Og Sønnen» (lat.: «Filioque») — hvilket forandrer hele Treenighetslæren. Uansett, formelt ble trosbekjennelsen forandret, men dette ble kraftig motarbeidet fra Romas biskop opp gjennom århundrene, og det ble fordømt som heresi, vranglære, helt til Romas biskop på 1000-tallet gav etter (av taktiske årsaker?) for presset fra visse arianiserende frankiske stammer, og vendte helt om og *vedtok* (ikke bare tolererte) dogmatisk den nye tekst i trosbekjennelsen. Denne forandringen var fremdeles å betrakte som heresi for dem som holdt

hver helgen en egen modell for åndelig vekst, sier fader Ambrosius. Han tror at innen få år vil det oppstå nye klostre.

Foreløpig er Nye Valamo det eneste ortodokse kloster i Finland, ja, i hele Norden. Det opprinnelige Valamo kloster lå på en øy i Ladogasjøen i Karelen. Men da Sovjet — etter vinterkrigen 39/40 — tok hele Karelen i besittelse, flyktet munkene inn til det finske fastlandet, der et

nytt kloster ble grunnlagt: Nye Valamo. Midt på 70-tallet ble klosteret utvidet og modernisert og fungerer nå som et såkalt åpent kloster. Her lever åtte munk og seks noviser.

I 400 år har protestantene bekjempet klosterlivet, sier fader Ambrosius, men jeg føler at stadig flere forstår at dette er et alternativ for kristent fellesskap.

Fra Arbeiderbladet.

Spelet om Kvarmann

Middelalderdikteren Pieter van Diests «Spelet om Kvarmann» — fremført av skuespillere fra Det Norske Teatret med Rolf Sand som regissør — spilles i følgende kirker i Oslo-området i ukene fremover: Tonsen (18.4), Stovner (19.4), Haugerud (20.4), Nordberg (25.4), Fagerborg (26.4), Uranienborg (2.5), Røa (3.5), Lilleborg (4.5), Fossum (6.5), Rødvedt (30.5) og Ellingsrud (31.5). Se dagspressen for tider og evt. ytterligere forestillinger.

katolisismen

19

fast på den opprinnelige ortodokse trosbekjennelsen, og skismaet mellom Roma og de andre kirkene var et faktum. Roma hadde brutt med den ortodokse *tro*.

Når Romas biskop, paven, nå kan resitere trosbekjennelsen i dens opprinnelige form sammen med patriarken, virker det ganske suspekt for oss ortodokse. Vi må spørre oss: Hvordan er det mulig for en biskop å ha to alternative trosbekjennelser? En ortodoks og en heretisk! Er det igjen et taktisk utspill, eller har ordene helt mistet sin verdi. (Det er nok et faktum at nominalismen har anfektet også katolisismen, ikke bare protestantismen). For ortodokse er det her ikke bare tale om ord. Filioque-problemet dreier seg om realiteter som ordene er symbolske uttrykk for. Sett fra ortodoks synsvinkel, er Filioque-problemet både en *legitimisering* av pavedømmets juridiske utforming, og den romerske kirkes klerikale struktur (maktstruktur?), og et *uttrykk* for dette. Videre er pavens villighet til å *tolerere* den ortodokse trosbekjennelse, for oss ortodokse, et tegn på at for ham er Kirkens struktur og pavens makt (imperiet) viktigere enn troen.

Når St. Olav skriver at spørsmålet om autoritet er det vanskeligste punkt i forholdet mellom Roma og de ortodokse Kirker, så er det ganske avslørende. De ortodokse holder seg til de økumeniske konsilenes beslutninger angående dette, og her er alt klart og utvetydig. Ingen som kan lese, finner det vanskelig å forstå hva som her er den gamle Kirkes

lære om dette. Men nettopp fordi Roma vil tvinge på oss en ny lære og ny ordening, så finnes der vanskeligheter. Vi ortodokse velger å forbli ortodokse og følge Kirkens gamle regler og vedtak angående disse «stridsspørsmål», og enhet kan *kun* skje gjennom at alle avvik fra de økumeniske konsilene oppheves hos dem som er de virkelige skismatikere, nemlig de som har avveket fra det opprinnelige for å utvide sin egen makt og innflytelse. Noen annen enhet enn i *tro* kan ikke finne sted, og i den *ortodokse* tro som Kirken i begynnelsen utformet, og som Roma også *formelt* anerkjenner. Her er det ikke nødvendig med *nye* formuleringer og uttalelser (kompromisser i troen er uakseptable).

Til slutt et par detaljer i artikkelen:

1964 var ikke siste gang en patriark besøkte Jerusalem. Jerusalems biskop har hatt tittelen patriark siden IV. øk. konsil, så der er konstant en patriark. Den nåværende heter Diodoros.

Betegnelsen på Roma som «Den Hellige Stol» virker litt underlig for oss ortodokse. Årsaken til denne betegnelse er nok det forhold at Roma var det *eneste* bispesete som var grunnlagt av en apostel i den latinske del av verden. Men i den gresktalende, arabisktalende osv. (Indre Middelhav, Midt-Østen, Nord-Afrika) «vrimler» det av hellige stoler, dvs. bispeseter grunnlagt av apostler og andre fremtredende personer fra NT. (jfr. Ap. gjerninger, Apostelbre-

vene.) Den gamle norske almanaken har også en minnedag for «Peters stol i Antiokia».

Hva er trosbekjennelsens før-nikenske form? Sannsynligvis menes her trosbekjennelsens opprinnelige form (Den nikeno-konstantinopolitanske).

Det er gledelig at psykologiske, politiske, historiske og emosjonelle barrierer brytes ned mellom kristne, slik at samtaler og samkvem kan forekomme slik det sømmer seg ifølge kjærligheten. Men vi skal ikke glemme at det er ikke *disse* barrierer som er det vesentlige, det vesentlige er de teologiske/dogmatiske barrierer. Er vi splittet i troen, kan *ingen* overflattisk og kunstig enhet være noe annet enn et falsum og bedrag, som atter kommer til å gå istykker. Selv ikke 1000 år med vranglære er nok til å skjule at den ikke er i overensstemmelse med ortodoksien. Men 1000 år kan ha ryddet opp i sinnene, slik at en sindig og saklig dialog kan finne sted, og det er hva vi kan se ta form.

prestmunk Johannes Johansen

Til orientering

Artikkelen er skrevet av undertegnede og bygger — i tillegg til de to kilder som er oppgitt i teksten, «katolsk orientering» og «Ortodoks Tidning» — også på stoff fra The Tablet.

Unni Klepper Joynt

Økt muslimsk innsats

Økt innsats for å sikre rettighetene til islamske minoritetsgrupper verden over, varsler generalsekretæren for Den islamske verdensliga dr. Abdullah Omar Al-Naseef.

Ligaen vil gjøre alt som står i dens

makt for å sikre slike grupper retten til trosfrihet og til å bevare sin egen identitet. Samtidig skal det i de kommende år satses på utbygging av muslimske oppdrags- og velferdsinstitusjoner for å heve det sosiale nivå for muslimer som lever utenfor den islamske verden. KNA

Vatikanedokument om boligløse

Den pavelig Pax et Justitia kommisjon offentliggjorde nylig et omfangsrikt dokument om verdens bolignød: En milliard mennesker lever i elendige boforhold, og 10 millioner har bokstavelig talt ikke tak over hodet. Dokumentet fremhever at

INGEN JOSEF, TAKK!

«Hva er et navn?» spurte Shakespeare for ganske lenge siden, og skal vi tro hans svar, er det et nokså ubetydelig stykke tegn og lyd: «Rosen ville duftet like deilig om den hadde hatt et annet navn.» Og mange år senere overbeviste Herman Wildenvey oss slentrende om at «navnet skjemmer ingen, det er Selma denne gang.»

Fullt så lett tar man ikke på sakene i dagens Albania, dette gamle landet ved Adriaterhavet som for noen årtier siden nærmest meldte seg ut av verden for å bedrive ubesmittet revolusjon på hjemmebane. Og som – i hvert fall for en stakket stund! – var selve det lysende fyrtårn og det livgivende orienteringspunkt for en hel generasjon samfunnsstommende norske forfattere.

For i Albania er et navn et alvorlig revolusjonært anliggende, må vite. Det ble jeg minnet om her forleden da jeg under en ryddesjau kom over et vellagret lite utklipp fra den tyske ukeavisen «Rheinischer Merkur». Josef lød overskriften til følgende lille spalte:

– Kanskje ble albanerne grepet av et visst vemod da navnet Franz Josef for en tid siden stod å lese i partiavisen i forbindelse med den bayerske ministerpresident Franz Josef Strauss' offisielle besøk i landet. For slike fromme navn som gjesten fra Bayern – etter beste hjemlige tradisjon – hadde fått med på livsveien, er det ikke tillatt å gi videre i dagens Albania. De albanske myndigheter har – i lovs form – forbudt foreldre å gi sine

barn kristne eller islamske fornavn. Siden navn tydeligvis er mer enn flyktig lyd og lød, skal alle barn i denne verdens første ateistiske stat ha navn som stemmer overens med statens politiske, ideologiske og etniske målsetting. Navn som Illi (stjerne) eller Miri (den gode) har Folkeregisterets ubetingede godkjenning. (Vi hadde nær sagt velsignelse!) Men det er over og ut for det navn den fredsommelige sjel fra Assisi bar til minne om sin franske mor!

De albanske verter hadde dog ingen vanskelighet med å uttale det minst like hellige navn Josef da gjesten fra Bayern overleverte den medbragte sjekk pålydende hårdt tiltrengte tyske mark. Så betyr da også navnet Josef: Gud skjenke vekst og mangfold!

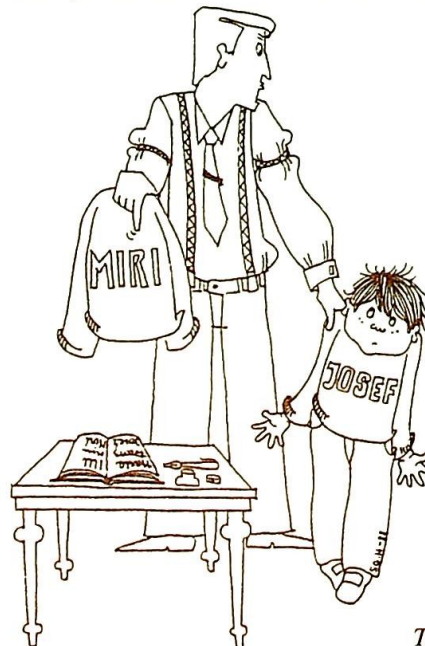
Vekst og mangfold er som kjent noe nær ukjente størrelser i dagens Albania. En polsk venn på besøk i

Norge ga følgende lille sorte historie til beste: I Albania steg bruttonasjonalproduktet med 100 prosent et år – grunnen var en ny fabrikk!

Nå meldes det forresten at det er observert antydninger til sprekkdannelser og kikkeshull i dette mest solide av jerntepper. En liten notis i norsk presse her forleden berettet at Stalins navn ikke lenger nevnes så ofte og inderlig som tidligere i albansk sammenheng. Men om det skal tolkes som begynnende ideologisk tvil og tvisyn, er noe usikkert: Det kan jo ganske enkelt skyldes at mannen het noe så urevolusjonært som Josef.

Synd han ikke kvittet seg med Josef – også – da han erstattet det hjemlig georgiske Vissirianovitsj Dzhugasjvili med det mer kontant og krigersk klingende Stalin.

Fra det ene østland til et enda

Tegning av Sigrid G. Holm.

Husk fasteaksjonen!
CARITAS | NORGE
DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3
Gavekonti:
Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 8998.09.08136

denne massenoden er uttrykk for en strukturell krise og oppfordrer de lokale kirker til innsats enten ved materiell hjelp, ved å stille husvære til disposisjon eller ved dialog med og press på ansvarlige myndigheter.

HERDER KORRESPONDENZ

21

lenger øst. — Vi har ikke tatt spørsmålet om etniske minoriteter alvorlig nok, skal partisjef Michail Gorbatsjov ha sagt etter de voldsomme urolighetene i Aserbajdsjan og annetsteds i Sovjetunionen nylig. Men det har man i Bulgaria, og det gjorde man allerede i 1985 da man påla de 1 til 2 millioner tyrkere i landet å forandre sine «tyrkisk-arabiske» navn til bulgarske — og dermed overveiende kristne navn! (albanske kommentarer til slik borgerlig dekadens, kan man bare tenke seg). Og man har fulgt opp med alvorlig strenge fengselsstraffer — i 10-årsklassen — for dem som tar til mot-

mæle og bruker ukvemsord som «tvangsassimilering». Skjønt det var kanskje ikke denslags alvor partisjefen hadde i tankene?

Nå kan man selvfølgelig innvende at de kristne har sitt å svare for når det gjelder gjendøperi og navnebruk og -forbud, de også. Det er ikke så altfor lenge siden en norsk katolsk Tor måtte ha et fromt helgennavn som tillegg og motvekt. Men vi har — navnlig — lagt det der bak oss.

I dag godtas ikke bare Per og Pål, men også den heldige — om enn ikke nettopp hellige — Espen.

Sånn sett er man mer bibelsk både i Albania og Bulgaria. Der går man

aktivt inn for å gjøre ordene i 5 Mosebok 7,24 til sine: «Jeg skal ut-slette deres navn under himmelen.»

Skjønt «himmelen»? Kanskje er det heller hos salmisten de har hentet sin revolusjonære inspirasjon: «Deres navn skal utslettes i neste slektledd.» heter det nokså hevngjengerrig i Salme 109,13. For å hjelpe litt på utviklingen allerede i dette slektledd — for det tilfelle at historien likevel ikke skulle virke som forutsatt, ved sin egen tyngde! — har man tatt dialektikken og loven i egne raske hender og slettet Josef og hans brødre her og Mustafa og hans gelikere der. Eller begge deler.

UKJ

En fare for verdensfreden?

Andreas Edwien.

Er kristendommen en fare for verdensfreden?

2. utvidede utgave.

Oslo, Human-Etisk Forbund, 1986. 77s.

Valget av en livsanskuelse har som oftest to sider: 1) avvisning av de rådende former for ideologi, og 2) bekjennelsen av en annen anskuelse.

Når A. E. går inn for å bevise at kristendommen er en fare — sannsynligvis den største — mot verdensfreden, legger han vekt på det første aspekt. Han drar til felts mot en religion, som i verdensmålestokk har spilt og spiller en enorm rolle, under (det kristne) mottoet: treet skal bedømmes ut fra fruktene. Men akk! A.

E. lider av en ensporet tilbøyelighet til å samle på alle de frukter — og bare disse — som forekommer ham å være råtne og giftige.

Det står ikke desto mindre enhver fritt å velge A. E. som veileder i den teologiske og historiske samvittighetsransakelse som intet kristenmenneske kan bli fritatt for. Den som ikke fra starten av blir skremt av A. E.' utpregede monomani som gjør den kristne gudstro til syndebykk for all elendighet, må gjerne bruke ham som «skriftefar». Den som gjør det, bør bare være klar over risikoen for å henfalle til slike galleavsondringer som boken er full av.

Kuren anbefales derfor bare de mennesker som samstemmer med A. E. i hans positive fremstilling av eget

livssyn. Deres forhold til kristendommen vil nemlig vokse av samme rot som A. E.'s eget. Livssynet formuleres slik (s. 75): «For humanismen ligger 'menneskehetens skjebne' i dens egne hender. Humanismens gode budskap er derfor at den gode vilje er en uimotståelig makt, en kraftfull bevegelse i menneskehetens historie, som vil avløse kristendommen og alle dogmatiske religioner. For humanismen sier — i motsetning til kristendommen — et ubetinget 'ja til livet'. Til livet på jorden. Og dermed også til den himmel den speiler i sine hav.»

Alle de som erfarer hulheten i denne trosbekjennelse, som er vesentlig for Edwien, kan trygt la være å konsultere hans verk. De vil ikke gå glipp av noe.

Albert Raulin

MYRVOLD TRE

**Bygningsarbeider
Produksjon**

VERKSTED: **Salg** UTSALG:
Brannvaktvn. 5 Grefsenvn. 105
Tlf. 15 34 82

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

22

Liturgisk kalender

23. Georg, martyr.
Ap. gj. 9, 31–42.
Joh. 6, 60–69.
24. 4. søndag i Påsken
Ap. gj. 4, 8–12.
1. Joh. 3, 1–2.
Joh. 10, 11–18.
25. Markus, evangelist.
1. Pet. 5, 5b–14.
Mk. 16, 15–20.
26. Ap. gj. 11, 19–26.
Joh. 10, 22–30.
27. Ferial. Ap. gj. 12, 24–13,5a.
Joh. 12, 44–50.
28. Ferial el. Peter Chanel, prest og martyr.
Ap. gj. 13, 13–25.
Joh. 13, 16–20.
29. Ferial el. Katarina av Siena, jomfru og kirkelærer.
Ap. gj. 16, 26–33.
Joh. 14, 1–6.
30. Ferial el. Pius 5., pave.
Joh. 14, 7–14.
3. Filip og Jacob, apostler.
1. Kor. 15, 1–8.
Joh. 14, 6–14.
4. Ferial. Ap. gj. 15, 1–6.
Joh. 15, 1–8.
5. Ferial. Ap. gj. 15, 7–21.
Joh. 15, 9–11.
6. Ferial. Ap. gj. 15, 22–31.
Joh. 15, 12–17.
7. Ap. gj. 16, 1–10.
Joh. 15, 18–21.
8. 6. søndag i Påsken.
Ap. gj. 10, 25–48.
1. Joh. 4, 7–10.
Joh. 15, 9–17.
9. Ferial. Ap. gj. 16, 11–15.
Joh. 15, 26–16,4.
10. Ferial. Ap. gj. 16, 22–34.
Joh. 16, 5–11.
11. Ferial. Ap. gj. 17, 15, 22–18.
Joh. 16, 12–15.
12. Kristi Himmelfart.
Ap. gj. 1, 1–11.
2. Ef. 1, 17–23.
Mk. 16, 15–20.
13. Ferial. Ap. gj. 18, 9–18.
Joh. 16, 20–23a.
14. Mattias, apostel.
Ap. gj. 1, 15–17, 20–26.
Joh. 15, 9–17.
15. 7. søndag i Påsken.
Ap. gj. 1, 15–17, 20a, 20c–26.
1. Joh. 4, 11–16.
Joh. 17, 11b–19.
Hallvard, martyr.

MAI

1. 5. søndag i Påsken.
Ap. gj. 9, 26–31.
1. Joh. 3, 18–24.
Joh. 15, 1–8.
2. Athanasius, biskop og kirkelærer.
Ap. gj. 14, 5–18.
Joh. 14, 21–26.

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S.JACOBSEN-GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BÖHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

Messetider rundt om i landet trykkes i St. Olav nr. 5 som utkommer 10. mai.

Neste nummer utgis 10. mai. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Årsabonnement (Norge): kr. 180,—.

Øvrige europeiske land: kr. 215,—.

Andre verdensdeler: kr. 230,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Ny bok fra pater Aage Hauken:
**KEISER STATTHOLDER OG
GALILEER** kr. 168,—

Vi har følgende bøker om Niels
Stensen:
NIELS STENSEN OG DANMARK.
Kirkens fattige tjener, kr. 36,—

**NIELS STENSEN, Anatom, Geolog
og Biskop,** kr. 35,—

NIELS STENSEN: En dansk stu-
dent i 1659 og noterne i hans
Chaosmanuskript

**GAVENE TIL 1. KOMMUNION
FÅR DU I ST. OLAV BOKHANDEL:**
Kors i gull, sølv og bronse, bøker,
lys, rosenkranser, medaljonger.

Og husk **GAVEKORTENE** à kr.
50,— og kr. 100,—

VI SENDER OVER HELE LANDET

Mand. – fred.

9.30 – 16.30

Torsd. 9.30 – 17.30

Lørd. 9.30 – 13.30

Tlf. (02) 20 72 48

St. Paul Menighetsskole er en katolsk grunnskole med en klasse på hvert trinn, 1. – 10. klasse.

Skolen har 225 elever, hvorav omlag halvparten er fremmedspråklige.

I tilknytning til skolen drives barnehage, førskole og fritidshjem. Skolen drives i henhold til «Lov om tilskudd til private skoler», som også fastsetter undervisningspersonalets lønns- og arbeidsvilkår.

Ved omgjøring fra midlertidige stillinger, vil skolens stillingshjemler fra august 1988 utvides med:

Rådgiver 50% post.

Sosiallærer 25% post.

Lærer/førskolelærer i fritidshjem 60% post.

Norsk for fremmedspråklige elever 100% post.

I tillegg skal omlag to midlertidige stillinger opprettes for skoleåret 1988/89.

Utover dette kan vikarlater bli aktuelt.

Det er særlig ønsket søkere som kan undervise i norsk og realfag på ungdomstrinnet.

Søknadsskjema og nærmere opplysninger ved henvendelse til

ST. PAUL SKOLE

Nygårdsgaten 114a, 5008 Bergen, tlf. (05) 32 28 80

RETRETT PÅ RØISHEIM

10. – 14. juni 1988

Retrettleider: Pater Kjell Arild Pollestad.

Retretten er åpen for alle interesserte, også ikke-katolikker.

Røisheim ligger i Bøverdalen, ca. 20 km fra Lom, i vakre og tradisjonsrike omgivelser. Vertskap er Unni og Wilfried Reinschmidt.

Prøgram:

10. juni 17.00 Velkomst. Foredrag. 18.00 Vesper/Messe. 19.00 Middag.

11. juni: 8.45 Laudes. 9.00 Frokost. 10.00 Foredrag. 17.00 Foredrag. 18.00 Vesper/Messe. 19.00 Middag.

12. juni: 8.45 Laudes. 9.00 Frokost. 11.00 Høymesse. 17.00 Foredrag. 18.00 Sakramentsandakt. 19.00 Middag.

13. juni: Som 11. juni.

14. juni: 9.00 Frokost. Derefter avreise.

Efter middagen er det hver kveld samvær i peisestuen, med enkelte kulturelle innslag. Lunsjpakke smøres til frokost.

Pris: kr. 1.720,—. Av hensyn til romplassering bør det ved påmelding gis opplysninger om alder og eventuelle handicap. Påmelding innen 5. mai til pater Kjell Arild Pollestad, Postboks 5036, 0301 Oslo 3.

Nærmere opplysninger ved påmelding.

Blikk på tiden

Om å være katolikk

«Det er farlig å være katolikk» skrev kollega «Kristins søster» i forrige nummer av bladet, og hun har bare så altfor rett. Nesten daglig hører eller leser vi om forfulgte medkristne på andre kontinenter. Nesten daglig omgås vi troende som selv har kjent det på kroppen i sine hjemland. Samtidig som vi nesten daglig konstaterer det motsatte her hjemme i Norge: at det er gjevt å være katolikk.

Især under de store høytidene, jul og påske, merker vi hvordan katolikker og deres kirke er godt stoff. Påsketiden i år var ingen unntagelse i så måte. Medienes fokusering på vår feiring av høytiden var upåklagelig. Katolske prester og ordensfolk gjør seg godt på skjermen, later det til. Samt hele dette «fargerike fellesskap» den katolske kirke nå en gang er. Vi har til og med fått det inntrykk at folk forlater statskirken i hopetall for å bli katolikker p.g.a abortsaken. «Den enes død . . .» osv. heter det jo, men dette må vel sies å dreie seg om det stikk motsatte. Mens den katolske sognepresten som ble intervjuet under

Dagsrevyen påskeaften, fremla sitt syn på saken, fikk vi se et filmkutt fra abortdemonstrasjonen der en ikke ukjent prest i statskirken spikrer en babydukke til korset. Kommentarene uteble da ikke: «Driver dere også med sånt?» Eller «hva skal det ritualet være godt for?»

Ritualer, ja. Det ble sagt at vi nordmenn begynner å få større sans for slikt. Kanskje er det en av grunnene til at kirkene våre er overfylte i den stille uke, også av ikke-katolikker. Og selv da påskelyset under en arbeidsulykke slo sprekker påskenenatt, trodde enkelte at det hørte med! Især fordi en av ministrantene med utsøkt verdighet gikk frem og lappet det sammen under lesningen av skapelsesberetningen. «— Og det ble lys»!

Media er imidlertid ikke alltid like nådige, og den kulørte ukepresse især har sin spesielle måte å presentere den katolske kirke på, med forkjærlighet for munk og nonne. Som regel får intervjuobjektet anledning til å lese artikkelen på forhånd og korrigere det grøvste, men så er man prisgitt såvel fotografens som lay-out'ens fantasi. Ikke minst når det gjelder billedtekster og fremhevelse av teksten, kan man få seg et par ikke bare behagelige overraskelser. Naturligvis skjønner man at her går det på én ting — å lage det så sensasjonelt som mulig for at folk skal lese bladet. Og ingen tvinger en selvsagt til å si ja til slike forespørsler. Men om man gjør det, er det vel for nettopp å prøve å avmystifisere en smule det inntrykk mange av våre

landsmenn sitter med når det gjelder katolikker i sin alminnelighet og klosterfolk i særdeleshed. Nå skal jeg ikke bare snakke stygt om journalister og mediafolk. Enkelte er helt OK og opptatt av å skape saklig informasjon på en skikkelig måte. Bl.a. ved å fortelle folk at det å være katolikk ikke bare er å være abortmotstander og vindrikker. Og at vi ikke er farligere . . . det er visst ikke like opplagt for alle. Iallfall nyter også vi godt av det privilegium det er å leve i frihet slik «Kristins søster» sier det, og vi kan fortelle hva vi står for både på skjerm og i spalter.

En ting til slutt. Om vi da kan fastslå at vi ikke kan dø av å være katolikk i Norge, og det må vi være takknemlige for, så er det beklageligvis også slik at vi heller ikke kan leve av det. Og da tenker jeg på alle de legfolk vi så gjerne skulle ha kunnet bruke i vår tjeneste om vi hadde kunnet gi dem en skikkelig lønn. Ære være all den frivillige innsats som blir gjort, uten det hadde det ikke gått, men vi må være såpass realistiske at vi ikke lukker øynene for at noen må kunne leve av å gjøre en jobb for kirken. Dette er sikkert et av spørsmålene som vil bli tatt opp på pastoralsynoden for Oslo Katolske Bispedømme, som vi vil komme tilbake til i neste nummer. La oss håpe vi finner løsninger både på dette og på alle de andre spørsmålene som reiser seg når det gjelder å være katolikk i dagens Norge.

Mater Olava